

**Zliya tsasliti Pəl kaa ka
Rəm
Kwəma dza ghwəmməə gha
sənataa dzəkən zliya na**

Ma ghala vəghwə tsa tsasli Pəl zliya nay, ghəci tə hidi ka Kwərintə na. Ghəci mbə wə kwa mahkana wə ci. Kaa mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə Rəm tsasli na zliya na. Ghala vəghwə tsa vay, hidi ka Rəm va niy nza hidiy gwəramti tə dikə tə hidi gwa'a gwa'a, sa nzanay, mbə shi niy nza mazə tsaa sləkə mezhizhə tə hidi gwa'a.

Pəl də'wə ghən tsa ciy, niy səkə naa kwəməvə kwal tsaa tsəhə mbə məlmə Rəməw (15:20-24). Ya tsəgha nzə kiy, d'anj na mbəzliy niy sənashi na mbə mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə va, sa niy kwəmay na li shi tə tsahwəti pi (vəh 16). Mbə zliya na kiy, mbə gəzanshi tsəhə tsa ci mbə shi, ta nighəshi na Pəl kaa ka Rəm. Dzəghwa na dibay, ka gəzanshi njasa nza mbəzli gwanashi jikir kwa kwəma Hyala, lə njasa mbəlitishi na lə wəzə hwər tsa nzə, kala kama tə nəw kwəma pəhəti na njasa fananshi nihwəti mbəzli va dzar mbə shi. Zhini na dibay, ka gəzanshi njasa ka ghəshi nzəy mbə jakəva tsa shi ghəshi mbəzliy nəw Yesəw.

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:

Vəh 1:1-17 Pəl gəzə kwəmaa dzəkən Yəwən kwəma wəzə na.

Vəh 1:18 pa' tə vəh 3 Mbəzliy kamaa ka Zhəwifə lə ka Zhəwifə gwa'ay, mbəzli jikir

ni ghəshi va Hyala. Ntsaa banavə nəfə tsa ci kaa Yesəw na saa dzaa mbay dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa.

Vəh 4 Njasa məniy Abəraham gar dzəghwa kwəma Hyala, sa zləbavə na kwəma gəzəkə Hyala.

Vəh 5 Tə mbərkə kwəma Adam kwəmavə mbəzli məti. Tə mbərkə Yesəw ghəshi kwəmavə mbəlishi.

Vəh 6 pa' tə vəh 7:1-6 Ka dza ghwəmmə nzəyəmmə mbə jikir sa nzana mba'a Hyalaa məni wəzə hwər kaa ntsa jikir tsaw.

Vəh 7:7-25 Gəmgəm na kwəma pəhəti Hyalaw. Ghənzə citəmmə na gəmgəm tsa kwəma jikir na.

Vəh 8 Sləni ghəra Safə tsa Hyala mbə nefer mbəzliy nəw Yesəw.

Vəh 9 pa' tə vəh 11 Pəl gəzə kwəmaa dzəkən mbəli tsa ka Izərayel.

Vəh 12 pa' tə vəh 15 Njasa ka mbəzliy nəw Yesəw nzəy.

Vəh 16 Kwa kərnə kwəma Pəl, lə səkwə mbəzli ghəngəhən ghəngəhən.

Mba'a pə ghwəy dī favə kwəma mbə zliya ka Rəm na wəzə wəzəy, nza ghwəy jangə nəwər tsaa dzəkən Adam lə saa dzəkən kwəma pəhəti Hyala, pərba mbə zliyaa pərasli slən tsa shiy.

*Pəl səkwə mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə ka *Rəm*

¹ Yən tsasli na zliya na, yən yən Pəl ndə ghəra sləni tsa Yesəw *Kəristəw. Hyala harvəra na ta

nza ka *ndə kwal tsa Yesəw, mba'a təravəra ta dzee ta gəzə Yəwən kwəma nze wəzə na kaa mbəzli.

² Ma Kwəma wəzə na vay, a Hyala niy gəzəkə ghala mbəradzəta lə miy tsa ka gəzə kwəma nze. Dzəghwa mba'a mēndi tsaslambə mbə zliya nze tsəgha.

³ Kwəma vay, dzəkən Zəghwə nze Yesəw Kəristəw Ndə sləkəmmə gəzə na kwəma. Dzar kwa ndə ngəri tsa ciy, ntsa yakəm mbə takə tsa mazə *Davitə na.

⁴ Ghala pətsa zhanakati Hyala zhakati mbə mēti, lə bərçi Safə tsa nze d'ewdew tsa ki na, mba'a citi nza tsa nzana ka Zəghwə nze karkar lə bərçi.

⁵ Ava war tə mbərkə Yesəw Kəristəw pəərətəra Hyala ka ndə kwal tsa Yesəw, ta dzaa gəzə kwəma nze kaa hwəlfə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə gwa'a gwa'a. A ghəshi mbəə zləbavə kwəma nze, ka d'anta fəti. Ma nza ghəshi mbəə fal slən tsa Yesəw Kəristəw gwanashi tsəgha ki.

⁶ Ghwəy sana sənzənvay, mbə mbəzli va nza ghwəy kwərakwə, ghwəy mbəzli harvə Hyala va ta mbə ghwəy nzaa mbəzliy nəw Yesəw tə hidfi ka Rəm.

⁷ A səkwenəwəy ya gwanəwəy tə hidfi ka Rəm gwa'a gwa'a, ghwəy ghwəy mbəzli dfi Hyala, shi harvə na ta nza ghwəy ka shi nze. Məntənəwəy wəzə hwər tsa nze Dəmmə Hyala, ghəshi lə Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw, mba'a ghəshi ndənəwəy zərkə mbə nze tsa ghwəy.

1:2 1:2 3:21; 1Pi 1:10-12 **1:3 1:3-4** Mt 1:1; 20:30-31; SləniKY 13:33; 2Tim 2:8 **1:5 1:5** 11:13; 15:15-18; Gal 1:1; 2:7, 9 **1:7 1:7** zərkə: 5:1; 15:33; 16:20; 1Kwər 7:15

*Njasa di Pəl dza ta nighəti mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə *Rəm*

⁸ Ma kwa taŋa kwəma gəzee nana diy, 'wəsa nə ya kaa Hyala lə slən tsa Yesəw *Kəristəw, ta kwəma ghwəy gwananwəy, sa nzana, ya pa' kwəmaɓa tə hidī gwa'a gwa'a na, mba'ee favə tərənɔw ɓanavə ghwəy nefer ghwəy kaa Yesəw, kə məndi.

⁹⁻¹⁰ Ya hwəmba cə'wə yay, mbə zəzə kee nzaa dzəkən ghwəy. Mbə cə'wə Hyala kee nza a ghənzə mbəə ndara kwal ta tsəhə mbə ghwəy. Hyalaa kwa ndəgha fəti ta kwəma gəzee va. Hyala vay, lə nəfə tsee kwətɪŋ ghərantee sləni, ka gəzə Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən zəghwə nɔw kwa kwəma mbəzli.

¹¹ Ta na navay, tərənɔw nzəghəree ta nanwəy lə mətsee, nza ghwəmmə dzaa tihəhwə ni ya shi ndara *Safə tsa Hyala dəwdew ni, lə ghwəy, nza ghwəy mbəə kwəmaɓə bərci mbə nəw Yesəw.

¹² Wəzəɓa nə ya bay, ka mətsehəra bərci ghwəy, yən na, ka mətsehənɔwəy bərci kwərakwə, mbə ɓə tsa ɓanavə ghwəmmə nefer ghwəmmə kaa Yesəw Kəristəw, pən.

¹³ Va wa gəzee kwəma va tsəghay ng-warməhiray, sa nzana gar ɗaŋ sədee yən səəkəə təkəti tsəhə mbə ghwəy. Pa' sənzenva ki na, a kwəmaɓə kwal yaw, tsəgha. Ma kwəma təfee miy tsee tiy, war mba'ee dzaa ghəratɪ sləni mbə ghwəy, ka zhəghəshi nihwəti mbəzliy ka nəw Yesəw kwərakwə, njasa nzana va tsəghee kwəmaɓə mənti nihwəti mbəzli tə nihwəti hidī.

¹⁴ Sa nzanay, ghənzə na nee sləni kavəra Hyala ta dzee ta gəzə kaa ya tsamaba ndə ngəri. Ka dzaa gəzanshi kaa mbəzli ghwənita məhərli shi, lə kaa ni ghwənita ma məhərli shi. Ka gəzə kaa mbəzliy sənashi shiy, lə kaa niy sənashi ma gwa'a.

¹⁵ Va tsəgha nzana, war mbə təkəe dzəkən ghwəy ghwəy mbəzli mbə məlmə Rəm kwərakwə ki, ta dzee gəzanwəy Yəwən kwəma wəzə na na.

Bərzi mbə Yəwən kwəma wəzə na

¹⁶ Ka ha'wee ya jəw tsətsə ta gəzə Yəwən kwəma wəzə na kaa mbəzliw. Sa nzanay, e sənay lə bərzi Hyala na mbə tərənjw, ta mbəlanti ntsaa dzaa zləbavə kwəma va, ya wa ndə na. 'Wava na tə hwəlfə mbəzli *ka Zhəwifə ka dzar pa' tə hwəlfə nihwəti mbəzli tə hidī gwanashi.

¹⁷ Kwəma wəzə na vay, ghənzə cipə na kwəma mənti Hyala ta mbə ndə ngəriy dzəghwa kwəma nzə, kala hazləni mbə nəfə ci, ya wa ntsaa zləbavə kwəma mənti Hyala, mba'a banavə nəfə tsa ciy, ta mbay dza naa dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni mbə nəfə ci. Ava tsəgha tsasliti məndi mbə Zliya Hyala kwərakwə, a kə məndiy:

Ntsaa banavə nəfə tsa ci kaa Hyalay,
ghəci na saa dzaa mbay dzəghwa kwəma Hyala
kala hazləni mbə nəfə ci.
Ghəci na saa dzaa kwəmavə piy tsa kədī ma,
kə məndi.

1:14 1:14 Kwəl 3:11 **1:16 1:16** 2:9; SləniKY 13:46; 2Tim 1:8; 1Kwər 1:18, 24 **1:17 1:17** 3:21-30; vəh. 4; 10:4-13; Aba 2:4; Gal 3:9-12; Flp 3:9; Ebr 10:38

Jikir tsa məni ndə ngəri tə hidfi

¹⁸ A Hyala cikəvəri njasa satiy nəfə tsa nzə səəkə mə ghwəməə dzəkən mbəzli, va kwəma jikir tsa məməni məndi gwanay tsa ci tə hidfi, kala di fəti məndi ta kwəma nzə. Ma na sənata ghəshi kwəma wəzə na va Hyala na, mba'a ghəshi biydfamti lə na shi va *kwəma jikir na.

¹⁹ Ta na navay, shi nza məndi gar sənashiy dzəkən Hyalay, a ghəshi sənashi. Hyala də'wə ghen tsa nzə canakəvərishi na.

²⁰ A ghwəmmə sənay, ta na ndə ngəriy, ka mbay naa nata Hyala lə mətse ciw. Nanzə ki, ghala ngati Hyala hidfiy, mba'a kə məndiy nighə shi mənti na, ka zəzəə dzəkən shiy, ta sənay dza məndi, ghenzə na Hyala kwətita, lə bərçi na və tərənw kala kərə ma, kə məndi. Ava va tsəgha kiy, ka dza ghəshiy mbay zhiniy pəlavə kwal vərəslə kwa kwəma Hyala ghwəlaw.

²¹ Ta na navay, a ghəshi sənata Hyala: «Ghenzə na Hyala» kə ghəshi. Ma dza ghəshi ki na, kala fə dikə ghəshiy dzəti Hyala va, njasa təbə na, kala mananta 'wəsa ghəshi ngəta, ya ta namafa kwəma mənti na. War ma na shi təkə kwəma na, kərakə ghəshi fəy lə təkə na dzar kwa Hyala kwəma. Dzəghwa disl məhərli shi kəəlita, kala sənata na katanə na kwəma ghəshi ghwəla ki.

²² Ma kə ghəshi mbə zəzə kwəma shi na: «Ghəy na niy gwəramtiy sənata kwəma kən nihwəti mbəzli» kə ghəshi. Mbalaa ghəshi na

hyeler mbəzliy gwəramti mbə mbəzli gwa'a gwa'a.

²³ Dzəghwa mbərəkə zlata ghəshi gələbə ta pəra'wə dividivi shi kwa kwəma Hyala dikə na ndimndim na. Tapə ghəshi dzəmbəshi mbə tsəfəkwə kwa kwəma pa shi pəghəti məndi nja ke ngəri. Ta bəkwəshi ke ngəri dza ngar ki. Dza ghəshi diba, ka tsəfəkwə kwa kwəma 'yegwer, lə niy dza lə səfa shiy, lə kwa kwəma shesher gwa'a.

²⁴ Va tsəgha zlashi Hyala, ka nighəshi war lə mətə, a ghəshi məməni ni shi va shi hwətəl ghəshi ta mənishi mbə nefer shi. Dzəghwa ghəshi ki tapə dzəmbəshi mbə sawa ghən tsa shi lə məməni shi ha'wə ha'wə ni kwa jipə shi tsəgha.

²⁵ Dzəghwa ghəshi mbərəkə ghəshi zlata kwəma Hyala katan na, ka nəw kwəma dzərvə. Mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə tsəfəkwə, ka pəra'wanshi dividivi shi kaa shi ngati Hyala, mbərəkə ghəshi zlata, ghənzə Hyalaa ngati shi va, gar təbə məndiy mananta 'wəsa ngəta ya hwəmba. *Amin.

²⁶ Va tsəgha zlashi Hyala, mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə məməni shi səkwa hwətəl va ti shi ha'wə ha'wə ni ki, njana nzana tsəgha ghəshi di. Dzəghwa mbərəkə mi'i zlay həni lə zhər, ka dzashi ta məni shi təbə ma məndiy məni.

²⁷ Dzəghwa zhər kwərakwə mbərəkə ghəshi zlay həni lə mi'i, ka dzashi ta mamaw zhər tərənw nja ghəshi, ka həni li shi. Mbə shi va

tsəgha kiy, zhərey mənti shi ha'wə ha'wə ni va lə tsahwəti zal nja ghən tsa shi tsəghay, war ta favə ngəra'wə dza ghəshi va Hyala, ka zhəmə jikir tsa shi va danəramti ghəshi məhərli shi mbə məni ci.

²⁸ Sa nzana kala dī mbəzli vaa sənata Hyala, na zlashi na tsəgha, nza məhərli shi təkə məni war shi gəmgəm ni, nza ghəshi məni shiy təbə ma ya jəw nzə, tsəgha ki.

²⁹ Dzəghwa paf paf nefer shi tihəshi, lə təkə məni ya nimaba hwəlfə shi jikir ni tə hidī gwa'a gwa'a ki, ka sla mətə ta shi va ndə, ka məni ndərəm, ka səl va ndə. Zhini ka bəkwəpə, ka həhəərə mbəzli, ka 'wanə lə mbəzli, ka ngwangwashi miy.

³⁰ Ka gəzə kwəma jikir naa dzəkən nihwəti mbəzli, ka pa jaka lə Hyala, ka gwəlan, ka gəzə war kwəma fəgə, ka kəli ghən tsa shi gəmshī tsəgha. War kwal tsaa ghakə məni na 'war'war na kwəma jikir na gwəramti na dī ghəshi. Ka fa kwəma ghəshi va mbəzliy yakəshiw.

³¹ Ka mbə ghəshiy təravə məni na wəzə na kwəma mbə nəfə tsa shiw. Ka gəzəkə kwəma ghəshi, mba'a ghəshi garəshi tə kwəma gəzəkə ghəshiw, ka dī nihwəti mbəzli ghəshiw, ntsa zhanshi hwər tsa shi ti tifa ya kwətīnəw, tsəgha.

³² Dzəghwa mba'a ghəshi sənay wəzə wəzə, ngwəvə məti na sa kən gəla mbəzliy məməni shi tsəgha ni va, va Hyala, kə ghəshi na, zhəghwa tapə ghəshi zhiniy zhimbəshi mbə məni shiy war tsəgha kwərakwə. Zhini dza ghəshi dīfa ki

na, ka fal mbəzliy məni gəla shi jikir ni va tsəgha ni.

2

Lə kwal tsa katan tsa sla Hyala ngwəvəə dzəkən mbəzli

¹ Ma kiy ngwarməhiraa nəw Yesəwəy, ntsaa sla ngwəvəə dzəkən gəla ntsaa məni shi tsəgha ni vay, sənay tə ghəciy, dzəkən ghən tsee slee ngwəvə va, kə. Sa ka naa nza, mba'a zhiniy dzəmbəy mbə məməni gəla shi mənti ntsa basə na va ngwəvəə dzəkən kwərakwə fa.

² A ghwəmmə sənay, Hyala basə na ngwəvəə dzəkən gəla ntsaa mənti shi tsəgha ni va jikir ni, lə kwal tsa katan tsa.

³ Gha gha ntsaa sla ngwəvə vaa dzəkən mbəzliy mənti *kwəma jikir na va, zhini war tsəgha gha mbə məni jikir nja ghəshi kiy, ta mbəlira dzee dza va ngwəvə nee, kala dza Hyalaa kəsəyra, nə gha na?

⁴ Naa ə nzana, ndərə gha ndərə wəzə tsa məni Hyala dikə tsa, lə wəzə hwər tsa nzə, mba'a sə'wa tsa sə'wa na ka ndəghə, kala basəna ngwəvə shəkəna? Ə sənay ma gha, wəzə tsa nzə va na, ta mbə ghaa tsanta titihwə ka zhəghəti nzəy tsa gha nə na, pə gha shəkəna?

⁵ War dza gha na, caslakə slakə gha mənti ghən tsa gha kwa kwəma Hyala. Kala dī ghaa zlanay nəfə tsa gha ka tsanta titihwə va jikir tsa gha. Ghalaba kiy, mətsəhəə mətsəhə gha

bə nəfə tsa Hyalaa sati, sa bəti naa dzəkən gha, ta tərəyña ghənzə lə fəti fəca dza naa mənı ngwəvə. Fəca va dza Hyala citəpə ngwəvə dza naa slaa dzəkən ndə ya tsamaba ci, lə kwal tsa katan tsa kwa kwəma mbəzli gwanashi.

⁶ War ge'i ge'i lə na ci kwəma mənəhwə ndə dza Hyalaa wanci na ci zhəmə.

⁷ Mbəzliy jihəva ta mənı kwəma wəzə na, ta mbə Hyalaa falshi, ka fə dikəə dzəti shi, lə ka bənsi piyəy, ta bənavəshi piy tsaa kədi ma dza Hyala.

⁸ Ma na mbəzliy zhini ghən va, kala di ma zləba na katan na kwəma, mbərəkə ghəshi zlay ghən tsa shi, ta sləkəshi na gəmgəm na va kwəmay, ta satiy dza nəfə tsa Hyala, ka ghwərvəə dzəkən shi.

⁹ Ya wa ntsaa mənı war kwəma jikir nay, ta sancı ngəra'wə dza Hyalaa dza tərəy w dalala. 'Wava na tə mbəzli mbə hwəlfə *ka Zhəwifə, ka dzar pa' tə hwəlfə nihwəti mbəzli gwanashi.

¹⁰ Ma ntsaa mənı na wəzə na kwəma naci kiy, war ta fanati dikə lə bama dza Hyala, zhini mba'a mananati zərkə. 'Wava na tə mbəzli mbə hwəlfə ka Zhəwifə, ka dzar pa' tə hwəlfə nihwəti mbəzli gwanashi.

¹¹ Va sa nzanay, ka mənı pərslə Hyala mbə nanzə kwəmax.

¹² Mba'a kə mbəzliy sənata ma *kwəma pəhəti Hyala mənı kwəma jikir nay, ka dza Hyalaa slanshi na shi ngwəvə, lə kwəma pəhəti na vaw.

Ma mba'a kə ka Zhəwifə ghəshi shiy sənata kwəma pəhəpəhə na va mənti kwəma jikir nay, lə kwəma pəhəpəhə na va sənata ghəshi dza Hyalaa slanshi na shi ngwəvə.

¹³ Ka bəti ndə Hyala ka ntsa slar tsa war tə sa nzana mbə fa kwəma gəzəkə kwəma pəhəti naw. Əhəŋ, war ndə nzana mbə fə ghən ta nəw kwəma pəhəpəhə na va. Ma tsəghay, ntsa slar tsa ghəci va Hyala.

¹⁴ Mbəzliy kamaa ka Zhəwifə ghəshi shi kama kwəma pəhəti Hyala va ta dəvə shiy, kar ghəshiy gwəravə, ka məni kwəma war nja kwəma gəzəkə kwəma pəhəti Hyala va, ya tsəgha səəkə ma ghəshiy favə kwəma va. Ghalaba kiy, məhərli shi mənta na ka na shi kwəma pəhəpəhə na ti shi.

¹⁵ Ya namaba kwəma na kwəma gəzəkə Hyala mbə kwəma pəhəti nay, tsasli tsasli ghənzə mbə nefer shi. Ka civa ghənzəə dzəti ngwəla, mbə sləni ghəra ghəshi, lə təkə kwəma mbə nefer shi, sa nzana mba'a ghəshi sənay tihəvəri na wəzə na, lə na jikir na kwəma. Ghala pətsa nza ghəshi mbə məni na wəzə na kwəma na, rəniki nefer shi, ma ghala pətsa ka ghəshiy mənti na jikir na kwəma na, ka ndanshi nefer shi nja ghwə.

¹⁶ Kwəma vay, ta dzəti ngwəla dza naa dza gwa'a gwa'a, fəca dza Hyalaa sla ngwəvəə dzəkən kwemer mbəmbə ni mbə nefer mbəzli gwanashi. Ngwəvə vay, lə Yesəw *Kəristəw dza Hyala ta sla, njasa gəzəkə Yəwən kwəma wəzə na na gəzanshee kaa mbəzli.

*Nəwti *kwəma pəhəti Hyala *ka Zhəwifə njasa gəzəkə naw*

¹⁷ Ghwəy ghwəy ka Zhəwifə kiy, ka Zhəwifəə gə ghəy na na ghəy, pə ghwəy. Diba na, mbə dəvə ghəy na kwəma pəhəti Hyala, pə ghwəy. Dzəghwa ghwəy ka vəshi tə sa nza ghwəy ka mbəzli Hyala ki.

¹⁸ Gwa'a sənanti ghəy na di Hyala kwəma, mba'a ghəy sənata təra na wəzə na kwəma, sa banavənjəy kwəma pəhəti Hyala, pə ghwəy.

¹⁹ Ma ghwəy mbə təkə kwəma ghwəy na, ghəyəy, ka ci kwal kaa ghwəlefesli, zhini wəj pi tsaa mbəranshi mbərə kaa mbəzli mbə kwəsli nza ghəy, pə ghwəy.

²⁰ Ghəy na ka bəni kwəma kaa mbəzliy sənata ma kwəma, ka bəni kaa mbəzliy təhəshi ma mbə kwəma Hyala, sa nzana, gwa'a gwa'a kwəma pəhəti Hyala citənjəy kwal sənata kwəma, lə na katan katan na ta gwa'a, pə ghwəy.

²¹ Yan, tsəgha na. Ya sa nə ghwəy, ka bəni kwəma kaa mbəzliy gə ghəy, pə ghwəy kiy, tawa bəni ma ghwəy kwəma kaa ghən tsa ghwəy kia? Ghwəy ghwəy shiy ni va, ka ghəli sa ndə gha ma, pə ghwəy kiy, tawa ghəli ghwəy kia?

²² Ka məni ghwərghwər gha ma, pə ghwəy kiy, tawa məni ghwəy kia? Ghəy dzar kwa kwəma ta mbəri teepəw, pə ghwəy kiy, tawa zhini ghwəy babasə shi dzar mbə ciki mbəri ta zhəghə dəvə kia?

²³ Ghwəy kiy, ə vəshi ghwəy sa nza *kwəma pəhəti Hyala mbə dəvə ghwəy. Dzəghwa ghwəy

ki na, kala mēni kwəma gəzəkə kwəma va. Ghalaba kiy, Hyalaa sawa ghwəy.

²⁴ Njasa tsasliti mēndi va mbə Zliya Hyala: «War tə mbərkə kwəma ghwəy ghwəy ka Zhəwifə sawa hwəlfə nihwəti *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə slən tsa Hyala» kə mēndi.

²⁵ Ghwəy ghwəy ka Zhəwifə ghwəy shiy *slanti fə'yasa vay, mba'a pə ghwəy nəw kwəma pəhəti Hyala na, wəzə na sla fə'yasa ghwəy. Ma kala nəw pə ghwəyəy, ghala mbə ghwəy lə mbəzliy slanti ma fə'yasa kwa kwəma Hyalaw.

²⁶ Mba'a kə ntsaa slanti ma fə'yasa diti fəti va Hyala, ka nəw kwəma pəhəti na wəzəy, nja ntsaa slanti fə'yasa dza naa nza kwa kwəma Hyala.

²⁷ Ghəci ghəci saa nəw kwəma pəhəti Hyala va, ya tsəgha slanti ma na fə'yasa kiy, ghəci dza naa sla ngwəwəə dzəkən ghwəy. Ghwəy shiy ni va, a ghəy slanti fə'yasa, zhini mbə dəvə ghəy na kwəma pəhəti Hyala, pə ghwəy, kala nəw ma kwəma va ghwəy.

²⁸⁻²⁹ Shi pərikə tə ngwəlay, ka mēnti ndə ghəshi ka ndə Zhəwifə tsa slar tsaw. Shi mbəba mbəba ni na shiy mēnti ndə, ka ndə Zhəwifə tsa slar tsa. Ka məniiy ndəə ndə ka Zhəwifə tsa slar tsa, tə sa slanti na fə'yasa njasa tsasliti kwəma pəhəti Hyalaw. War ntsa slanti Hyala fə'yasa ngəci mbə nəfə tsa ci lə Safə tsa nzə dəwdəw tsa na ndə ka Zhəwifə tsa slar tsa va Hyala. Gəla

tsava ndøy, va Hyala sөөkө tsa ci fal, sөөkө va ke ngөri naw.

3

¹ Ya sa nzana tsөgha kiy, nama kwөma na sa tanөti hwөlfө ka Zhөwifө va hwөlfө nihwөti mbөzli ti tsөghaa? Sa nzana mba'a ghөshi *slaslanti fө'yasa shi kiy, wa na ni shi va shi dza ghөshiy kwөmavө mbөa?

² Na katan katan nay, lө shi kwөmavө ghөshi na tifa mbө tөрөnw. Ma kwa taņa shiyөy, ghala pөtsaa бөkө Hyala kwөma nzөy, kaa ka Zhөwifө niy банavөshi na.

³ Dzөghwa ki na, kalaa niy nөwti kwөma va nihwөti mbөzli mbө shi lө kwal tsa nzө tidid. Әy ma pөн ngөnwөy kiy, va sa nzana kala mbө mbөzli vaa nөw kwөma Hyala va ka garөshi ti tidid na, dzөghwa mba'a Hyala dzaa bashamti garө tidid tө sa nzө nanzө ki, nө ghwөy ki na?

⁴ Әhөj, nava tifa tepөw. Na na Hyalay, ta mөni kwөma gөzөkө na va dza na nanzө, ya war ө mөнishi mbөzli gwanashi ka ka slasla dzөrvө, njasa tsasliti mөndi va mbө Zliya Hyala. Ma kө mөndiy: «Gha kiy Hyalay, ө kө mөndi sөnaņa, ka ntsaa gөzө kwөma katan na. Dza ya tө ngwөvө haratөņa ndөy, mba'a gha kөsөy ntsa va lө fөti.»

⁵ Ya sa nzana tө mbөrkө kwөma ghwөmmө jikir na mөndi sөnata Hyala ka ntsa slar tsa kiy, ka dza ghwөmmөө ni, *kwөma jikir naa mөnti Hyala ghөnzө kө бөti nөfө ka sla ngwөvөө

dzəkən ghwəmmə, va kwəma ghwəmmə va jikir na, pə ghwəmmə sa? Kwəma gəzəkee vay, njasa ka məndiy gəzə kwəma tikə tə hidfi gəzəkee.

⁶ Ma gəla nava kwəmay, ka gəzəva na tepəw. Ya sa ka Hyala garə ma tə kwəma nzə tidfidəy, njaa dza naa mbəə sla ngwəvəə dzəkən mbəzli tə hidfi kia?

⁷ Ya sa nzana tə mbərkə dzərvə slaslee məndi sənata Hyala ka ntsa slar tsa, ka fə shəndəkəə dzəti kiy, sa wana dza naa zhiniy bəra fəti va kwəmee va jikir naa?

⁸ Ma ghənzə tsəghay, wəzəba məməni ghwəmmə jikir na, a wəzə tsa Hyala dzəti ngwəla. Ma kə nihwəti mbəzliy, tsəgha na kwəma bəni ghəy kaa mbəzli, kə ghəshi, ka tsəhtsəhə lə ghəy. Ma gəla mbəzli vay, ge'i na basanshi ngwəvə va Hyala.

Ndə tibiaa garəy kwa kwəma Hyala kala hazləni maw

⁹ Ghwəmmə ghwəmmə *ka Zhəwifə kiy, kwəma na kwəma tanjəti ghwəmmə va nihwəti mbəzli ti kia? Ghənzə tiba teepəw! Ava ghala məcanata gəzamtee, gwanashi na mbəzli mbə hwəlfə ka Zhəwifə lə mbəzli mbə nihwəti hwəlfəhi mbə məni *kwəma jikir na kwa kwəma Hyala, pən.

¹⁰ War nja kwəmaa gəzəta va mbə Zliya Hyala, ma kə məndi:

Ndə tiba ya kwətij,

ka garəy kwa kwəma Hyala kala hazləni maw.

¹¹ Ndə tiba mba'a sənata kwəma.

Ndə tifa ka pəla Hyalaw.

¹² Mbəzli gwanashi danjərətə məhərli shi,
mbərəkə ghəshi zlay kwal.

Ndə tibiaa məni na wəzə na kwəməw,
ya kwətij n zə na, ghəci tibia.

¹³ War nə ma ghəshi, bəj kə ghəshi kaa miy tsa
shi

ta gəzə kwəmay, kwəmaa səəkə ləy hwər shi na,
ka zən nja pətsaa səəkə kwa kwəli bəjwəta na.
Kwəma gəzə ghəshiy, kwəma kwa ngədi mbəzli.
Kwəmaa səvəri tə miy shi na, nja darə.

¹⁴ War kwəma bəzla lə kwəma eghwekə na,
na saa tahay nefer shi gwa'a tsəgha.

¹⁵ War ta bəkwə mbəzli ka ghəshiy məni tsa shi
kyaŋwkyanw.

¹⁶ War lidi kwəma lə sa ngəra'wə kaa mbəzli,
ka ghəshiy nza, ya kwamaɓa dza ghəshi.

¹⁷ Sənay kwal n zəy lə zərkə kwa jipə shi
lə nihwəti mbəzli ghəshiw.

¹⁸ Ka hazləni ghəshi va Hyala ya jəw n zə baw,
kə məndi mbə Zliya Hyala.

¹⁹ A ghwəmmə sənay kiy, ya namaɓa kwəma
gəzəkə məndi mbə zliya pəhəti Hyala va gwa'ay,
kaa ka Zhəwifə gəzə məndi. Ma tsəgha kiy,
ndə tifa ya kwətij, gar gəzəkə mənti kwəma
jikir nee kwa kwəma Hyalaw, kəw. Ya ndə ka
Zhəwifə na, ya kala ndə ka Zhəwifə nay, a fəti
və kwa kwəma Hyala.

²⁰ Va sa nzanay, ndə tifa ya kwətiŋ gar mbay garəy kwa kwəma Hyala kala hazləni ma, tə sa nəwti na kwəma mbə *kwəma pəhəti naw. War ta mbə ndə ngəriy sənay, ntsa jikir tsa nzee kwa mətə Hyala kə, na kwəma canci kwəma pəhəti Hyala, gwa'a tsəgha.

Njasa cikəvəri Hyala kwal mbəli tsa mbəzli

²¹ A ghwəmmə sənay kiy, ndə tifa mbay dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni mbə nəfə ci, tə sa nəwti na kwəma pəhəti Hyalaw. Dzəghwa Hyala ki na, mba'a cikəvəri yəwən kwal tsa ka ndə mbay dzəghwa kwəma nzə kala hazləni mbə nəfə ci. Kwəmaa dzəkən yəwən kwal tsa va na sa niy gəzə məndi va mbə zliya *kwəma pəhəti Hyala, lə mbə zliya ka gəzə kwəma Hyala.

²² Nana kiy, ntsaa zləbavə sləni ghəratı Hyala səvəri mbə Yesəw *Kəristəw, mba'a banavə nəfə tsa ci kaa Yesəw na saa dzaa mbay dzəghwa kwəma Hyala, kala hazləni mbə nəfə ci. Ya mbə hwəlfə *ka Zhəwifə na ndə, war zləbavə ma ndə ya mbə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə na ndəy, war yəmyəmshi na mbəzli va Hyala gwanashi.

²³ Mbəzli gwanashi mənti na *kwəma jikir na va Hyala, dzəghwa mba'a ghəshi shəjay kwəmavə shəndəkə tsaa bərkəti Hyala fanatishi ta nza ghəshi mbə tsəgha ki.

²⁴ Ma dzəghwa Hyala də'wə ghen tsa nzə ki na, mba'a mərshiy yatishi, tə gəm tsəgha, ta mbə ghəshiy dzəghwa kwəma nzə kala hazləni

3:20 3:20 Zhəwbə 4:17; Cem 130:3; 143:2; Rm 4:15; Gal 2:16; 3:22

3:21 3:21-22 1:2, 17 **3:22 3:22** 2:11; 3:9; 10:12; 11:32 **3:23**

3:23 5:2, 12; 8:18-20; Ghava 3:19 **3:24 3:24** 5:17; Ef 2:8; Tit 3:7

ma. Tə mbərkə kwəma Yesəw Kəristəw ntsaa mbəlikəvərişi səvəri mbə dəvə kwəma shi jikir na.

²⁵ Hyala fəy na Yesəw Kəristəw nja shi bəvəm ta sla kaa Hyala, mba'a mətiy ta pəli jikir tsa mbəzli mbə nəfə Hyala, lə miymiy ci. Dzəghwa ya wa ntsaa zləbavə shi mənti Hyala va tsəgha ki na, mba'a məniy ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə kala hazləni ma. Ma mənti Hyala tsəghay, nza mbəzli mbəə sənata nza tsa nzana ka ntsa dəwdew tsa. Sa niy nzana, ghala mbəradzəy, kalaa niy basanshi ma ngwəvə ghənzə.

²⁶ War sə'wa ghənzə niy sə'wa jikir tsa niy məməni ghəshi. Ma nana ki na, dza Hyala mba'a basanakən ngwəvə kaa Yesəw Kəristəw tə mbərkə kwəma mbəzli jikir na. Ta mbə mbəzliy sənay, ntsa dəwdew tsa na, ka dī kwəma jikir na naw, kə ghəshi. Mba'a ghəshi sənay, mbəzliy zləbavə sləni ghəratı Yesəw Kəristəw va na, a bənavəshi kwal ta dzəghwa kwəma nzə kala hazləni ma, kə ghəshi.

²⁷ Tsəgha kə kiy, a ghwəmmə sənay ndə tıba mba'a dzaa garəy kwa kwəma Hyala kala hazləni ma, tə sa nəwti na kwəma pəhəti Hyalaw, pə ghwəmmə. War ntsaa zləbavə kwəma mənti Hyala va na saa dzaa garəy kwa kwəma nzə kala hazləni ma. Ghənzə tsəgha kiy, wa na kwəma dza ndə vaa kəli ghən tsa ci, ka

3:25 3:25 miymiy: Mt 26:28; Ef 2:13; Kwəl 1:20; Ebr 9:12-14; 1Zhj 1:7; ShiZhj 1:5; 5:9; 5:1; 2Kwər 5:18-21; Ef 2:14-16; Kwəl 1:20; dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tıba: 1:17; 3:3-4 **3:27** 3:1, 21, 31; 8:2

vəshi li kia? Ghənzə tībaw.

²⁸⁻²⁹ Ta na navay, kaa ka Zhəwifə na Hyala kwətishiw, Hyala mbəzliy kamaa ka Zhəwifə na kwərakwə. Sa nzanay, mbəzliy zləbavə kwəma mənti Hyala va na shiy dzaa garəshi kwa kwəma Hyala kala hazləni ma. Ka garəy ndə kwa kwəma nzə, tə sa nəwti ndə kwəma pəhəti na njasa təkəti ka Zhəwifə vaw.

³⁰ War kwətinqtaa Hyala. Ta zləbavə mbəzliy dzaa yivə kwəma mənti na dza na, mba'a banavəshi kwal ta garə kwa kwəma nzə kala hazləni ma. Ya mbəzli mbə hwəlfə ka Zhəwifə ghəshi, ya mbəzli mbə nahwəti hwəlfə ghəshi. Ava tsəghaa nava.

³¹ Sa nə ya va, war kaa ntsaa zləbavə kwəma mənti Hyala va banavə Hyala kwal ta garə kwa kwəma nzə kala hazləni tība, pən kiy, ə biydfamtee kwəma pəhəti na tsəgha na? Nava tība teepəw! Na katanəy nay, a biydee kwəma pəhəti Hyalaw, a zhinee mətsahanavə bərçi, e gəzanwəy.

4

*Shiy mənti *Abəraham ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tība*

¹ Nighətim ya tə kwəma ndə nja Abəraham, jijimmə tsa mbəradzə sana di. Njaa niy nata ghwəy kwəmaa niy mənta lia?

² Va sa ghəratı Abəraham sləni wəzə na niy bəti Hyala ka ntsaa dzaa mbay garə kwa kwəma nzə ki na? Va nava na teepəw! Ma mba'a kə

tsəgha nzay, ta mbay niy dza Abərahām vəshi nza. Sa kama na tsəgha ki na, niy mbə naa vəshi kwa kwəma Hyalaw.

³ War nja kwəma gəzə Zliya Hyala va, məntəvata na, saa ni va: «Sa zləbavə Abərahām kwəma gəzəkə Hyala ta mananci, mba'a fakən məhərli ci kən, va tsəgha bəti Hyala ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tiba» kə.

⁴ A ghwəmmə sənay, ya tsamafa ndə ghərati na sləniy, ta wanci zhəmə sləni ci dza məndi. Sa ka ntsa va kwəmavə zhəmə ci vay. Ka mbə məndiy ni na, shi təgəm banavə məndi ntsa va, kə məndiw.

⁵ Ma va Hyala nanzə kiy, tsəgha naw. Sa ghərati ndə sləni dza Hyalaa bəti ka ntsaa mbay dzəghwa kwəma nzəw. Ntsaa zləbavə kwəma mənti Hyala, ghənzə saa pəli kwəma mbəzli jikir na, mba'a banavə nəfə tsa ci, na sa dza Hyalaa bəti ka ntsaa mbay garə kwa kwəma nzə.

⁶ Gəla kwəma va na sa gəzəkə *Davitə va mbə zliya, tə pətsa gəzə na va kwəmaa dzəkən vəshi kwəmavə ntsa nighəti Hyala ka ntsaa mbay dzəghwa kwəma nzə təgəm tsəgha, kala kama tə mbərkə sləni ghərati na. Ma kə na:

⁷ Vəshi na va mbəzli pəlata Hyala kwəma shi jikir na,

dza na mba'a sadfanamtishi gwanata.

⁸ Vəshi na va ntsa kəsəti ma Ndə sləkəpə mbə nəfə, kə.

⁹ Ya' pə ghwəy ki, kwataka mbəzliy *slanti fə'yasa na shiy dzaa vəshi gwa'a tsəgha na? Əhəŋ, nava tibaw. Ta vəshi dza mbəzli mbə hwəlfəhi gwanashi. A ghwəy favə, kwəma gha ghwəmməə gəzə kwəmaa dzəkən, a pə ghwəmməy, sa zləbavə Abəraham kwəma gəzəkə Hyala ta mananci, mba'a fakən məhərli ci kən, va tsəgha bəti na ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə, pə ghwəmmə.

¹⁰ Ya ghwəmməə nighə sənzenva kiy, ge'i ghala hwəm nighəti Hyala Abəraham ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzəə? Ge'i ghala vici slanti na fə'yasa na tanaa, naa ghəci ghwəla ta sla nzə? A ghwəmmə sənay nanzə katan, ghala ghəci ghwəla ta *sla fə'yasa nighəti Hyala ka ntsaa dzaa mbay garə kwa kwəma nzə.

¹¹ Ma kwəma sla fə'yasa zhəkə Hyala vaa gəzanci kaa Abəraham ləy hwəm a ghəci slantiy, lamba nzə fati Hyala ti, ta mbə məndiy sənay nza tsa nza Abəraham kaa ntsa nzə bəti na gar garə kwa kwəma nzə tə mbərkə sa zləbavə na kwəma gəzəkə na mananci, ghala kwatanata, ghəci ghwəla ta sla fə'yasa. Ava tsəgha məniy Abəraham ka dəshi mbəzliy slanti ma fə'yasa, shiy bənavə nefer shi kaa Hyala, mba'a Hyala bəti shi ka mbəzliy dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə.

¹² Zhini bay, ghəci na dəshi mbəzliy slanti fə'yasa kwərakwə. Nanzə kiy, dəshi mbəzliy sla slanti fə'yasa gwanashi naw, əhəŋ. War dəshi niy bənavə nefer shi kaa Hyala kwərakwə, njasa

niy nza Abərahəm va, ghəci ghwəla ta sla fə'yasa nā.

Shi dza mbəzliy yivə kwəma Hyalaa kwəməvə va Hyala

¹³ Ghala kwatanatay, a Hyala niy gəzanci kaa Abərahəm: «A Abərahəm, ta zəməvəŋa ghi dzee tə hidfi nashi gha ni gwanashi ka shi gha, ghwəy lə jijihina gwa'a» kə niy ni. Ma gəzanci Hyala kwəma va tsəgha kiy, va sa nzana mba'a ghəci nəwti *kwəma pəhəti na naw. Əhəŋ. Sa nzana mba'a ghənzə Hyala sənay njasa banavə Abərahəm nəfə tsa ci, na bəti na Abərahəm ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nze kala hazləni ma.

¹⁴ Ma war mba'a kə ndəə mbay kwəməvə shi gəzəkə Hyala bəpə, tə sa nəwti ndə kwəma pəhəti na nzay, gəmta niy dza kwəma nə na va, ta ndaŋa shiy dzee tə gəm, kə. Ka dza məndiy maw zləba ni gəzəkə na va bəpə shiy tə gəm nza kiw.

¹⁵ A na ntsaa nəw *kwəma pəhəti Hyalay, ta satiy dza nəfə tsa Hyalaa dzəkən, sa ka na nəwti ma wəzə. Sa nzanay, tə sa pəhəti məndi kwəma ka məndiy sənay, a məndi ladamti kwəma, kə məndi.

¹⁶ Ava va tsəgha gəzəkə Hyala bə shi gəzəkə na va kaa mbəzliy zləbavə kwəma nze, mba'a ghəshi banavə nefer shi. Ghalaŋa kiy, lə wəzə hwər tsa nze tarəkə na vəlanshi shi va kaa mbəzli təgəm tsəgha. Ma nza ghəshi mbəə tsəhəshi va mbəzli mbə hwəlfə Abərahəm

gwanashi ki. Ka dza niva shiy nza war ta mbözli pəhanavəshi Hyala kwəma nzə gwa'a tsəgha ghalaba kiw. Ya wa ntsaa zləbavə kwəma gəzəkə Hyala va, mba'a banavə nəfə tsa ci nja Abərahəməy, ta kwəməvə shi va dza na. Ghalaba kiy, dəmmə gwanammə na Abərahəməy.

¹⁷⁻¹⁸ Njasa gəzanakə Hyala va mbə zliya nzə: «A Abərahəməy, avee məntəna ka dəshi hwəlfəhi mbözli dən tə hidfi» kə. Zhini ma kə ba na: «Dən dza jijihina nza» kə ngəci. Sa gəzanakə Hyala tsəgha na, mba'a banavə nəfə tsa ci kaa Hyala. Sa sənay na ghənzə na Hyalaa mbay zhanakati mbözliy bəkwəshi, ya kala shiy tifa na, mba'a harkəvərishi lə gəzə kwəma nzə, kə. Ya tsəgha niy tananati kwəma gəzanakə Hyala va bərzi kaa Abərahəməy na, dza na mba'a banavə nəfə tsa ci kaa Hyala, mba'a fəy ghən gəzlinə ta kwəma va. Ava tsəgha niy mənti Abərahəməy mbəradzə, na məniy na ka dəshi hwəlfə mbözli dən tə hidfi njasa gəzanakə Hyala va.

¹⁹⁻²⁰ Ghala pətsaa niy gəzanci Hyala va kwəma va kaa Abərahəməy, piya ci mənti gar bələkwə niy nza na ghalaba. Mba'a niy sənay, aa haliy kala gar mbay ghəciy zhiniy yakə zəghwə ghwəla, kə. Dzəghwa mali ci *Sara ba na, jinə ghənzə. Ya tsəgha nzə kiy, niy kə ghəpə Abərahəməy ta kwəmaa niy gəzanakə Hyala vaw. War ə niy ndəghə na kala dali ma. Sa banavə na nəfə tsa ci kaa Hyala, mba'a kwəməvə bərzi mbə nzəy tsa ci, ka fə shəndəkə dzəti Hyala.

4:17-18 4:17-18 Ghava 15:5; 17:4-5; 2Kwər 1:9; Ebr 11:12, 19
4:19-20 4:19-20 Ghava 17:1-6; Ebr 11:11

²¹ Sa nzanay, aa niy sənay wəzə wəzə, mba'a zləbavə mbə nəfə tsa ci: «A bərçi va Hyala ta mbay ghənzəə mənti shi gəzəkə na va, war njasa gəzarashi na va!» kə.

²² Ava va tsəgha mənti Hyala Abərahəm ka ntsaa dzaa mbay garə kwa kwəma nzə kala hazləni ma.

²³ Kwataka ta Abərahəm tsasliti məndi kwəma mbə Zliya Hyala vaw, əhəŋ.

²⁴ Lə ghwəmmə ta na mbə gwa'a kwərakwə. Ta mbay dza naa məntəmmə ka mbəzliy dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tifa, ghwəmmə mbəzliy bənavə nefer ghwəmmə va kaa Hyalaa zhanakati Ndə sləkəmmə Yesəw va mbə məti.

²⁵ Ma Yesəwəy, Hyala zlay na a ghəci mətiy ta mbə ghəciy kəslamti kərhi kwəma ghwəmmə jikir na. Zhəghwa na bə, mba'a zhanakati mbə məti, ta mbə ghəciy məntəmmə ka mbəzliy mbay dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa.

5

Njasa Kwəmavə məndi jakəshi lə Hyala

¹ Ma nana kiy, a Hyala məntəmmə ka mbəzliy mbay dzəghwa kwəma nzə, kala hazləni tifa. Sa nzana mba'a ghwəmmə bənavə nefer ghwəmmə. Mbəzli nza zərkə kwa jipə shi nza ghwəmmə lə Hyala nana tə mbərkə sləni ghərati Ndə sləkəmmə Yesəw *Kəristəw.

4:21 4:21 Ghava 18:14; Lk 1:37 **4:22 4:22** 4:3 **4:23 4:23-24**
 10:9; 15:4 **4:25 4:25** Ezay 53:4-5, 10; Rm 8:32-34; 1Kwər 15:17
5:1 5:1 3:21-30; zərkə: 3:25-26

² Ava ghəci Yesəw tsa va ghwənamti na kwal, sa zləbavə ghwəmmə sləni ghərati na ta mbə Hyalaa məni zhəhwər tə ghwəmmə. Sana sənənvanay, war kwəma zhəhwər tsa vaa sa garəmmə ghwəmmə ti. Dzəghwa lə vəshi mbə nefer ghwəmmə. Sa nzana gəzlinə ghwəmmə fəy ghən tsa ghwəmmə ta kwəmavə na ghwəmmə bəla mbə shəndəkə tsa nzə.

³ Zhini bay, war tsəgha dza vəshi ghwəmmə kərayəw. Mbə vəshi nza ghwəmmə ya mbə ngəra'wə nza ghwəmmə gwa'a. Sa nzanay a ghwəmmə sənay, a ngəra'wəə banavə sə'wa kwəma kaa ndə.

⁴ Ləy hwəm sə'wa kwəma na, nza ndə 'wəshamti shiy nighə kwəma ndə, ma sa ka ndə 'wəshamti shiy nighə kwəma ci kiy, ta kwəmavə bərci dza ndə mbə kwəma fəy ndə va ghən tsa ci gəzlinə ti tsəgha ki.

⁵ Ma tsəgha kiy, kwəma fəy ghwəmmə va ghən gəzlinə ti na, ka dzaa tərətə gəmtaw. Ta na navay, a Hyala cantəmmə lə Safə tsa nzə va Dewdfew tsa ndammə na, njasa nza dī tsa va Hyala tə ghwəmmə dikə tsa ci.

⁶ A ghwəy nay, ghala pətsaa niy nza bərci ghwəmmə daw ta mbəliti ghən tsa ghwəmməy, dzəghwa Kəristəw, ge'i lə vəghwə tsa bərkəti Hyala mba'a səəkəə mətiy ta mbəlimmə, ghwəmmə mbəzli jikir kwəma ni.

5:2 5:2 zhəhwər: 6:14; 2Kwər 6:1; 12:9; Gal 1:6; 5:4; Ef 2:5-8; 1Pi 1:10-11; 4:13-14; 5:10, 12; shəndəkə: Rm 3:23; 5:2; 8:17-18; 8:17-18; 9:23; 1Kwər 2:7; 2Kwər 3:18; 4:17; Kwəl 1:27; 3:4; 1Tes 2:12; 2Tim 2:10; 1Pi 5:1 5:3 5:3-5 Zhk 1:2-3, 12; 1Pi 1:5-7 5:5 5:5 8:39; Cem 22:6; Ebr 6:19 5:6 5:6-7 1Pi 3:18

⁷ A ghwəmmə sənay, ngahə na ndə ta zləbavə məti ta kwəma tsahwəti ndə, ya ntsa dewdew tsa na ntsa va. Gəjiba ta kwəma ntsaa məni kwəma wəzə na dza ndəə zləbavə məti bərkee.

⁸ Ma na Kəristəw naci kiy, aa mətiy tə ghwəmmə, ghala pətsaa niy nza ghwəmmə mbə məni *kwəma jikir na. Ava tsəgha citəmmə Hyala dī tsa dītəmmə na.

⁹ Tə mbərkə sa shəkəshi miymiy Kəristəw tə ghwəmmə kiy, dzəghwa Hyala mba'a ndammə kwal tsa dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tifa. Njana nzana tsəgha kiy, a ghwəmmə sənay a Yesəw dzaa mbəlantəmmə va bə nəfə Hyalaa dzəkən ghwəmmə.

¹⁰ Ghala pətsaa niy nza ghwəmmə ka mbəzliy pa jaka lə Hyala kiy, aa niy sləkati kwəma kwa jipə ghwəmmə li də'wə ghən tsa nzə, mba'a jakətəmmə li, lə məti mətiy Zəghwə nzə va. Hanaba nana ki ghala pətsa sləkammə ghwəmmə tsa li, ka na mbəlītəmmə ma ta kwa ndimndim, tə mbərkə piy tsa piy Zəghwə nzə va shəkəna.

¹¹ Zhini dibay, mbə vəshi nza ghwəmmə tə sa sləkati Hyala kwəma kwa jipə tsa ghwəmmə li, tə mbərkə Ndə sləkəmmə Yesəw kwərakwə, ghəci saa məntəmmə ka madigahita Hyala nana.

*Gəzə kwəmaa dzəkən kar *Adam ghəshi lə Kəristəw*

¹² Sanay, səkə tə kwəma ndə kwətiŋ ghatəvata məni *kwəma jikir naa dzəti hidī,

Adam, kə məndi kaa slən tsa ntsa va. Sa mənti na kwəma jikir na na, dza məti mba'a ghati bə ndə ngəri. Dzəghwa ki, mba'a məti mənta ta mbəzli tə hidfi gwanashi, sa nza ghəshi mbə məni kwəma jikir na gwanashi.

¹³ Madfi Hyala ta gha bānci *kwəma pəhəti na kaa *Məyizə kiy, mbə məni kwəma jikir na niy nza mbəzli tə hidfi mbəradzəshi. Ma sa niy nza Hyala ghwəla ta bə kwəma pəhəti naa səkə di na, kalaa niy bəla ma jikir tsa niy məməni mbəzli ghənzə ghalaba ki.

¹⁴ Nanzə kiy, ya tsəgha nzəy, sa ghava na ghala vəghwə tsa Adam ka sar pa' tə tsa Məyizə va vəghwə na, war mbə bəkwə niy nza mbəzli tə hidfi, ya tsəgha niy mənti ma ghəshi gəla na Adam va kwəma jikir na, ghəci saa nəwti ma kwəma gəzanakə Hyala.

Ma Adam kiy, aa yəməva lə ntsaa niy dza vaa səkə.

¹⁵ Nanzə kiy, ghəngəhən na kwəma shi tərənw. Na Adaməy, kwəma jikir naa mənti na, dzəghwa mbəzli dānān, mba'a ghəshi kwəmavə məti tə kwəma jikir na va mənti Adam, ntsa kwətij tsa va. A na zhəhwər tsa mənti Hyala va tərənw tsa ta mbəzli dzar kwa tsahwəti ntsay, aa tənəti na mənti Adam va kwəma. Tə mbərkə tsatsa ntsa kwətij tsa tsa ghəci Yesəw *Kəristəwəy, dzəghwa Hyala mba'a mənti zhəhwər tə gəm ta mbəzli dān.

¹⁶ Zhini bay, ka yəməva shi kwəmavə məndi mbə shi ndapə Hyala va tə gəm, lə shi kwəmavə məndi mbə kwəma jikir na va mənti ndə

kwətiŋəw. Ghənghən na ghəshi. Tə mbərkə kwəma jikir na va mənti ntsa kwətiŋ tsa vay, a Hyala harati mbəzli tə ngwəvə, mba'a banavəshi fəti. A na wəzə hwər tsa mənti Hyala va ta mbəzli tə mbərkə Kəristəwəy, ya tsəgha mənti mbəzli kwəma jikir na dəŋ na, a Hyala banavəshi kwal ta dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tifa.

¹⁷ Ta na navay tsəgha na, war tə mbərkə ndə kwətiŋ, sa mənti ntsa kwətiŋ tsa va kwəma jikir na bəkwə mbəzli. A na Yesəw Kəristəw, tsahwəti ntsa kwətiŋ tsa tsay, kwətita na na ci sləni mənti na, a na ci va sləni taŋəti na Adam. Tə mbərkə na ci va sləniy, a Hyala dzaa mananati wəzə hwər tsa nzə va tərəŋw tsa kaa mbəzli, mba'a banavəshi kwal ta dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tifa, mba'a banavəshi piy tsaa kədi ma, ka mənishi nja mezhizhə.

¹⁸ Sana kiy, a ghwəmmə nay, tə mbərkə Adam kwətiy, sa mənti na kwəma jikir na, va tsəgha banavə Hyala fəti kaa mbəzli gwanashi tə hidfi. Ava tsəgha na lə Yesəw Kəristəw kwərakwə. Tə kwəma ci kwətiy, sa mənti na sləni wəzə na banavə Hyala kwal kaa mbəzli, ta dzəghwa kwəma nzə mba'a banavəshi piy tsaa kədi ma.

¹⁹ Ghwəmmə kəə nighə kwəma va kiy, mbəzli dəŋ mənishi na ka mbəzliy mənə kwəma jikir na tsəgha tə kwəma ntsa kwətiŋ tsa va di ma fəti va Hyala. Tsəgha na lə Yesəw Kəristəw kwərakwə ki. Mbəzli dəŋ mənti Hyala ka mbəzliy dzəghwa kwəma nzə, kala hazləni tifa, tə kwəma ci

kwətiy, sa diti na fəti va Hyala.

²⁰ Ma na kwəma pəhəti Hyala vaa banavə kaa Məyizəy, ta mbə jikir vəñəy tə hidfi pəhəti na. Dzəghwa tə pətsa vəñəy jikirəy, tərəñwəy Hyala mətəsay mənə wəzə hwər kaa mbəzli kwərakwə ki.

²¹ Ghalaba kiy, njasa niy kwəmavə kwəma jikir na va bərçi ta bəkwə mbəzliy, tsəgha dza wəzə hwər tsa Hyalaa kwəmavə bərçi ta bə piy tsaa kədfi ma kaa mbəzli. Sa ka na mənti mbəzli ka mbəzliy dzəghwa kwəma nza kala hazləni tifa, tə mbərkə Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw.

6

Mevivi kwəma jikir na nza ghwəmmə ghwəlaw

¹ Sana sənzənva kiy, nda nza tsahwəti ndə ni: «Wəzəba nəw ghwəmmə lə məməni *kwəma jikir na nza Hyala mbəə mətəhə mənimmə wəzə hwər» kəa?

² Am, nava tifa tepəw. Sa nzanay, nja mbəzliy bəkwəshi nza ghwəmmə dzar kwa bəla mənə kwəma jikir na. Ghənzə tsəgha kiy, njaa njaa ka ghwəmmə zhiniy zhamməə zhimbə məməni nza sana diba kia?

³ A ghwəy sənay ghala vəghwə tsa mənimmə məndi va *bateməy, a ghwəmmə jakəmmə gwanammə lə Yesəw *Kəristəw. Ghalaba kiy, a ghwəmmə bəkwəmmə kwasəbə kwərakwə.

⁴ Sa bəkwəmmə ghwəmmə va kwasəbə mbə bateməy, a məndi lantəmmə li gwa'a, njasa zhanakati Didi Hyala va Yesəw Kəristəw mbə mətī lə bərçi nɓə va gwəramti gwa'a gwa'ay, tsəgha dza ghwəmmə gha tsahwəti yəwən nɓəy kwərakwə.

⁵ Njana nzana jakə ghwəmmə kwasəbə mbə mətī ciy, jakə dza ghwəmmə nza kwasəbə mbə zhakati tsa ci mbə mətī kwərakwə.

⁶ A ghwəmmə sənay, ghala pətsa danwawəgha məndi va Yesəw Kəristəw vəgha tsəm ka mətīy ghəciy, ghalaba danwawəghammə Hyala vəgha tsəm lə nɓəy tsa ghwəmmə va gəmgəm tsa niy nza mba'a ghwəmmə bəkwəmmə kwasəbə kwərakwə, ta mbə kwəma mbə nefer ghwəmmə va jikir naa kərətə. Kala dza kwəma jikir naa sləkəmmə ghwəla.

⁷ Va sa nzanay, bərçi va kwəma jikir naa dzəkən ntsa mətī mətī tsa ghwəlaw.

⁸ Njana nzana mba'a ghwəmmə bəkwəmmə kwasəbə Kəristəwəy, a ghwəmmə sənay, ta piy dza ghwəmmə kwasəbə kwərakwə.

⁹ A ghwəmmə sənay ki, a Yesəw Kəristəw zhakatīy mbə mətī, ka zhini naa mətī ghwəlaw. Bərçi va mətī gar zhiniy bəhwə ghwəlaw.

¹⁰ Ghala pətsaa niy mətīy na vay, lə kwəma mbəzli jikir na mətīy na, kwətīn səfa ci gwa'a tsəgha. Ma sa zhini na tsa piy nana kiy, ta Hyala piy na gwa'a tsəgha.

¹¹ Ava tsəgha pə ghwəy nighəti ghən tsa ghwəy

kwərakwə ki. Nja mbəzliy bəkwəshi ghwəy fəy ghən tsa ghwəy dzar kwa məni kwəma jikir na. Ma kwa kwəma Hyala na, ka mbəzliy piy ghwəy, tə sa nza ghwəy jakəjakə lə Yesəw Kəristəw.

¹² Njana nzana tsəgha kiy, nəghətaa ghwəy dzaa zləba kwəma jikir naa kwəmavə bərçi mbə vəgha ghwəy va dzaa mətita, ta pəmənəwəy ghənzə dzəmbə məni kwəma mawti na ma.

¹³ Ka zlatanavə ghən tsa ghwəy ghwəy kaa kwəma jikir na a ghənzə mənti vəgha ghwəy, ka sa bə na ta dzaa məni na dī na kwəma jikir na li ma. Njana nza ghwəy ka mbəzliy bəkwəshi va na tsəgha na va kwəma, zhini mba'a ghwəy zhakatinəwəy ta tsahwəti nəyəy, war kaa Hyala pə ghwəy zlanay ghən tsa ghwəy. A ghənzə pəmənəwəy dzəghwa kwal tsaa məni na wəzə na kwəma.

¹⁴ Njana nzana, tə mbərkə wəzə hwər tsa Hyala ghwəy kwəmavə kwal tsaa dzəghwa kwəma nəzə kala hazləni tība, kala kama tə nəw *kwəma pəhəti nay, əntaa kwəma jikir na sləwanəwəy ma.

Zlay ghən tsa ghwəmmə ghwəmmə kaa Hyala, ta məni na wəzə na kwəma

¹⁵ Ghənzə tsəgha kiy, njana nzana tə mbərkə wəzə hwər tsa Hyala ghwəmmə kwəmavə kwal tsaa dzəghwa kwəma nəzə, kala kama tə mbərkə *kwəma pəhəti Hyalay, a kwal va ghwəmmə ta məni *kwəma jikir na dī naa gəzə na? Am nava tība tepəw.

¹⁶ A ghwəy sənay, mba'a pə ghwəy banavə ghən tsa ghwəy kaa ndəy, War kwəma gəzə na dza ghwəy məni, mevivi tsava ndə nza ghwəy.

Sana sənənva, mba'a pə ghwəy zlanay ghən tsa ghwəy kaa kwəma jikir nay, mevivi kwəma jikir na nza ghwəy, ta bəkwə dza ghwəy. Ma mba'a pə ghwəy zlanay ghən tsa ghwəy kaa Hyalay, mevivi Hyala nza ghwəy tsəgha! Ta məntəŋwəy dza na ka mbəzliy dzaa dzəghwa kwəma nʒə kala hazləni tifa.

¹⁷ Ma kwatəŋay, mevivi kwəma jikir na niy nza ghwəy. Dzəghwa ghwəy nana ki na, mba'a ghwəy diti fəti ta kwəma katanə na va banavəŋwəy məndi lə nəfə tsa ghwəy kwətəŋ. 'Wəsa pə ghwəmmə kaa Hyala ta kwəma va.

¹⁸ Nana kiy, a Hyala mbəlikəvəriŋwəy səvəri mbə dəvə kwəma jikir na. Dzəghwa mba'a ghwəy zhəghəŋwəy ka mevivi nʒə, ta məni na wəzə na kwəma.

¹⁹ Ma kwəma gəzəŋwəy ya na dzar kwa kwəma mava, ge'i lə kwəma məni ndə ngəriy, ta mbə ghwəy favə, sa nza məhərli ghwəy daw ta favə kwəma nə ya. War njasa niy zlanay ghwəy va ghən tsa ghwəy gwanay kwatəŋa kaa hwəlfə kwəma jikir na gwanata, ka mətsəhə zhini ghən kaa Hyala lə nava kwəmay, war tsəgha pə ghwəy banavə ghən tsa ghwəy gwanay kaa Hyala, ta məni na wəzə na kwəma kwərakwə ki, a ghwəy nza ka mbəzli nʒə.

²⁰ Ghala pətsaa niy nza ghwəy ghwəlanəwəy mevivi kwəma jikir nay, niy nza shiy tifa gar

iyapambəñwəy mbə məni na wəzə na kwəməw

²¹ Ghala pətsaa niy məməni ghwəy va shi gəmgəm ni va ghərañwəy ha'wə və shi nana kiy, wa shiy niy kwəməvə ghwəy wəzə ni mbə niva shiya? Shiy tifa ghwəy niy kwəməvəw. A na gəla niva shiyəy, war məti na sa ka ndəə kwəməvə mbə məniishi.

²² Ma nana kiy, a Hyala mbəlikəvəriñwəy səvəri mbə dəvə na jikir na kwəma, mba'a ghwəy məniñwəy ka mevivi nzə. Ma shi kwəməvə ghwəy wəzə ni mbə gəla tsa nza ghwəy tsa mbə nzəy nana kiy, dəwdew dza nzəy tsa ghwəy nza kwa kwəma Hyala. Ma ləy hwəm taa nza na, nza ghwəy kwəməvə piy tsaa kədi ma.

²³ Ta na nava, mba'a kə ndəə məni kwəma jikir nay, ta kwəməvə məti dza ndə ka zhəmə ci. Ma dza Hyala nanzə kiy, mba'a fanavə piy tsaa kədi ma təgəm kaa mbəzliy jakəshi lə Ndə sləkəmmə Yesəw *Kəristəw.

7

*Mbəzli bəkwə bəkwə ni nza ghwəmmə, dzar kwa *kwəma pəhəti Hyala*

¹ A ngwarməhira, ta gəzəñwəy kwəma dəe, dzar kwa kwəma pəhəti Hyala, sa nzana mba'a ghwəy sənata gwa'a gwa'a. Ma kwəma pəhəti Hyalay, kəray ghala pətsa nza ndə tə ghwəməy, ka bərciy nza vəə dzəkən ntsa va.

² Ya lə mali ta zaləy, a ghwəmməə mbəə nighəti kwəma va. Mba'a kə zata mali tə

ghwəməyəy, kwal va mali va ta bə tsahwəti zaləw, kə kwəma pəhəti Hyala. Ma mba'a kə zata tsa va mətiyəy, nahwəti kwəma tifa gar zhiniy makə mali va va bə tsahwəti zal ghwəlaw.

³ Di naa gəzəy, mba'a kə zata mali tə ghwəməy, dza na mba'a bərvata ti, mba'a dzaa bəvə tsahwəti zaləy, a nava mali mənti ghwərghwər. Ma mba'a kə zata mətiyəy, nahwəti kwəma tifa gar zhiniy makəti ta bə tsahwəti zal ghwəlaw, Ya ə zhini naa bə tsahwəti zal ghalabay, ka dza məndiy har kwa ghwərghwər maliw!

⁴ Ava tsəgha na kwəma va lə ghwəy sana kwərakwə kia ngwarməhira. Ghwəyəy, mbəzliy bəkwəshiy gə ghwəy sana va kwəma pəhəti Hyala. Sa nzana mba'a Yesəw *Kəristəw mətiy, ka mbəərəhwə məti ghwəy, Ka dza ghwəy nza mbə dəvə kwəma pəhəti Hyala ghwəlaw, mbəzli Yesəw tsaa zhakatiy va mbə məti dza ghwəy nza, ta mbə ghwəmmə məni naa təbanta kwəma kaa Hyala.

⁵ Ghala pətsaa niy nza ghwəmmə mbə məni shiy njasa di vəgha ghwəmməy, mbə cimmə niy nza kwəma pəhəti Hyalaa dzəkən kwəma məni ghwəmmə jikir na, mbə ci tsaa cimmə na vay, ə niy zhini naa mətsəhəmmə maw məni kwəma va. War ə *kwəma jikir na va niy tsəkwəmmə kwa kwəma kwa kwəma, ta dzəghwa kwal məti ki.

⁶ Ghalaba kiy, kwa dəŋw tsa kwəma pəhəti Hyala niy nza ghwəmmə. Ma nana ki na, mba'a

ghwəmmə mənimmə ka mbəzliy bəkwəshi və, ka mbay naa sləkəmmə ghwəlaw. Ka ghəra sləni ghwəmmə dzar kwa pəhal kwal tsaə niy tsasliti məndi va mbə kwəma pəhəti Hyalaw. Dzar kwa kwal tsa 'war'war tsa, njasa cimmə *Safə tsa Hyala ghəra ghwəmmə sləni nana.

Kwəma pəhəti Hyala citəpə na na jikir na kwəma

⁷ Ghənzə tsəgha kiy, *kwəma jikir naa *kwəma pəhəti Hyala va dza ghwəmmə ni ki shəkəna? Am, nava tifa tepəw. Kala kwəma pəhəti Hyala tifa nzay, ka dzee sənata na jikir na kwəma nzaw. Kalaa niy gəzəkə kwəma pəhəti Hyala, ka məni mətsə gha ta sa ndə ma, kə nzay, ka dzee sənay nza na, kwəma jikir naa məni gəla shi tsəgha ni va pən nzaw.

⁸ Səvəri mbə sa nə kwəma pəhəpəhə na va: «Ka məni gha tsa' ma» kə ki na, dzəghwa kwəma jikir na mba'a kwəməvə bərciy dzəkənee, ta bəraa dzəmbə mamaw məni ya namaba hwəlfə kwəma jikir na. War kalaa niy nza kwəma pəhəpəhə na tifa nzay, ka dza məndiy sənay a kwəma jikir na tifa, kə məndi nzaw. Ka dza slən tsa kwəma jikir naa nza tifa nzaw.

⁹ Kwatəna, ghala pətsaa niy sənata mee kwəma pəhəti Hyalay, ka ntsaa məni kwəma wəzə na niy nayee ghən tsee. Ma nana ghala pətsa favee tsa kwəma pəhəti Hyala na, mba'a kwəma jikir na təzlita.

¹⁰ Dzəghwa mba'ee mənira tsəgha, ka ndə məni kwəma jikir na. Kwəma pəhəti Hyala va kiy, nza mbəzli nza ka mbəzliy məni kwəma wəzə na, ta mbə ghəshiy piy niy pəhəti na. Dzəghwa, yən nee ki na, mba'a kwəma va məntəra ka ntsa jikir tsa ta pəəslitəra. *

¹¹ Səvəri mbə sa nə kwəma pəhəpəhə na va: Ka məni gha tsa' ma kəy, dzəghwa kwəma jikir na mba'a kwəməvə bərciy dzəkənee ta həərədaa dzəmbə məni kwəma jikir na. Dzəghwa sa cikəvəriɸa kwəma pəhəpəhə na va, ntsa jikir tsa nza gha kə ki na, mba'a kwəma jikir na va pəəslitəra.

¹² Di naa gəzə kiy, kwəma pəhəpəhə na va na, Kwəmaa səəkə va Hyala na katan̄ katan̄. Ya namaɸa kwəma gəzə məndi mbə ɸa na, kwəma Hyala katan̄, lə kwal tsa nzə, wəzə ghənzə ta ndə ngəri.

¹³ Əy, ya sa nzana tsəgha kiy, ə nzana mba'a shi wəzə ni zhiniy mənishi ka shiy məntəra ka ntsa jikir tsa, ta pəəslira ki shəkəna? Am, nava tifa tepəw! Waa ə kwəməvə kwəma jikir na bərci səvəri mbə kwəma pəhəti Hyala va wəzə na, ta məntəra ka ntsa jikir tsa, ta pəəslira, ta mbəə kəslati slən tə kwəma jikir na. Sa ɸəvə kwəma jikir na va kwəma pəhəti Hyala va wəzə na ta pəəslira kiy, ghalaba cikəvəri na gəmgəm

7:10 7:10 SləniTaH 18:5 * **7:10 7:10** Dzəghwa tə pətsa nə məndi va: «Ntsaa məni kwəma wəzə na» kə məndiy, «Ntsaa piy» tsaslitə məndi kwa kwəma ka Gərekə. Ma tə pətsa nə məndi va: «Ndə məni kwəma jikir na» kə məndi difa na, «Ntsa məti məti tsa» kə ghəshi. **7:11 7:11** Ghava 3:13 **7:12 7:12** 1Tim 1:8

tsa nzəə dzəti ngwəla gwa'a gwa'a.

Njasa nakən kwəma mbə ndə jikir na mətsəə dzəkən ndə

¹⁴ A ghwəmmə sənay, ma na *kwəma pəhəti Hyalay, lə safə tsa nzə dəwdəw tsa pəhəti na. Əy, ma na nee nee kiy, ndə ngəri nzee gwa'a tsəgha. Mba'a *kwəma jikir na məntəra ka mava tsa nzə.

¹⁵ Sənay ghənee tə shi məni yaw. Sa nzana shi dəe məni mbə nəfə tseyey, ka məni niva yaw. Ma shi dīmee mbə nəfə tsee na, ghəshi shi mənee.

¹⁶ Nay gha ki, mba'ee məni shiy kala kama ghəshiy shi dəe mbə nəfə tseyey, e zləbati kwəma pəhəti Hyala, mba'ee bəti ka sa wəzə na dī na gəzə.

¹⁷ Va tsəgha na ki, ma kwəma jikir na va kee məni kiy, yən məni naw, kwəma jikir na va mbə ya məni na kwəma va.

¹⁸ E sənay karkar, yən yən ndə ngəriy, daw na bəlitee ta mənti na wəzə na va kwəma dī Hyala pən. Tərəjw yən dī məni ni wəzə ni shiy na, a ka mbay yaa məntishiw, tsəgha.

¹⁹ Ni wəzə ni va shiy dəe məni na, ka mənishi yaw, ma ni gəmgəm ni va shiy dī mee məni na, ghəshi ni mənee ki

²⁰ Nay gha ki yən məni shiy, kala kama ghəshiy shi dī yay, yən mənishi naw, kwəma jikir na va mbə ya mənishi na.

²¹ Ma shi nzee mbə məni nana yən nighəy: Ghala pətsa dəe mənti na wəzə na va kwəma,

dzøghwa kap pøn kəsəvə məni nzəy, kee zhiniy nighə ɓa na, yən mbə məni kwəma jikir na.

²² A na mbəba mbəba mbə nəfə tseyey, mbə ɗi nəw kwəma pəhəti Hyala nzee tərəŋw!

²³ Ma kee nighə ɓa na, mba'a nihwəti shiy mbə ya, lə bərɕi və shi! Ka njəghəzliva lə kwəma təkēe va wəzə na mbə nəfə tsee. 'Wakəvə niva shiy ki na mba'a ghəshi mbahəhwəra, ka məntərə ka mava tsa kwəma jikir na.

²⁴⁻²⁵ Na nee də'wə ghən tsee mbə nəfə tseyey, mbə nəw kwəma pəhəti Hyala nzee. Ma vəghee na, ka nəw kwəma jikir na. A ngərə'wə kənee nee ki mbəzlia! Wa ntsaa dzaa mbəlantərə va vəghee na pəmərəa dzəmbə məti kia mbəzlia! War Hyala na sa dzaa mbəlantərə, səvəri mbə Yesəw *Kəristəw Ntsaa sləkəmmə! 'Wəsa nə ya ngəta.

8

*Nza tsa nza ndə kwa kwal Hyala tə mbərke bərɕi ɓanavə *Safə tsa nzə dəwdəw tsa*

¹ Nana ki ghənzə tsəghay, ntsaa jakəy lə Yesəw *Kəristəwəy, ka dza Hyalaa ɓanavə fəti ghwəlaw.

² Sa nzanay, ma bərɕi Safə tsa Hyala va dəwdəw tsa, ɓanavə piy mbə jakəva tsa shi lə Yesəw Kəristəwəy, aa mbələkəvəri səvəri mbə dəvə *kwəma jikir na, lə səvəri mbə dəvə məti.

³ Ma na *kwəma pəhəpəhə nay, niy mbay naa ɓəkəvəri ndə mbə dəvə kwəma jikir na

7:23 7:23 Gal 5:17; Zhk 4:1; 1Pi 2:11 **7:24-25 7:24-25** 1Kwər 15:57 **8:1 8:1** 1:18; 5:1 **8:2 8:2** 3:27; 7:7-11 **8:3 8:3** Gal 4:4; Flp 2:7-8; 2Kwər 5:21

lə mbə dəvə mətiw. Sa nzanay, daw niy nza bərçi ndə ngəri ta nəw kwəma gəzəkə na. Ma kwəma mbata ma kwəma pəhəpəhə na va kiy, a Hyala mənti nanzə ki. Zəghwə nzəə ghwənikə naa dzəti hidī, mba'a səəkəə zhəghəy ka ndə ngəri, ka sənay njasa maw vəgha ndə ngəri kwəma jikir na, mba'a mətiy tə mbərəkə kwəma ghwəmmə jikir na. Ava tsəgha basanakən Hyala ngwəvə kaa kwəma jikir na mbə vəgha ndə ngəri.

⁴ Sa mənti na va tsəgha kiy, ta mbay ghwəmmə mənti kwəma wəzə na va dī kwəma pəhəti na, sa nzanay, kwəma dī safə tsa Hyala na sa məni ghwəmmə. Ka məni kwəma dī vəgha ghwəmmə ghwəmməw

⁵ Ntsaa məni kwəma dī vəgha ciy, ta nakən mətə dza kwəma dī vəgha ci vaa dzəkən məhərli ntsa va. Ma mba'a kə ndəə məni kwəma dī Safə tsa Dewdew tsa na, mba'a Safə tsa dəwdew tsa va nakən mətəə dzəkən məhərli ci kwərakwə.

⁶ Mba'a kə məhərli ndə dzataa dzəkən kwəma dī vəgha ciy, ta kwəməvə məti dza tsava ndə. Ma mba'a kə məhərli ndə dzataa dzəkən kwəma dī Safə tsa dəwdew tsa na, ta kwəməvə piy tsaa kədi ma mba'a zərəkə dza na.

⁷ Ma ntsaa fakən məhərli ciy dzəkən kwəma dī vəgha ciy, *ndə jaka tsa Hyala na tsava ndə, ka nəw kwəma pəhəti Hyala naw. Ka mbay nəw nzə na tala baw.

⁸ Ntsaa məni kwəma dī vəgha ciy, ka dza naa sənay məni kwəmaa təbanta kaa Hyalaw.

⁹ Ma ghwəy ta na tsa ghwəy ghən na ghwəy kiy: Va vəgha ghwəy fa ghwəy kwəma məni ghwəyəw. Va Safə tsa Hyala dəwdew tsa fa ghwəy kwəma. Sa nzana, mbə ghwəy Safə tsa va nzəyəy. Ma na ntsa kama Safə tsa Kəristəw mbə nəfə tsa ciy, ntsa Yesəw Kəristəw na tsava ndəw.

¹⁰ Mba'a kə Yesəw Kəristəw mbə nəfə tsa ghwəy, ya war tsəgha dza ghwəy ta məti tə hidī va kwəma jikir nay. War ta zhini dza ghwəy piy tə mbərkə Safə tsa Hyala, sa nzana mba'a Hyala məntəŋwəy ka mbəzliy dzaa dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tiba.

¹¹ War kama na katan kə Safə tsa Hyalaa zhanakati Yesəw Kəristəw va mbə məti mbə nefer ghwəyəy, war ta zhanakati vəgha ghwəy va dzaa mətita dza na mbə məti kwərakwə lə Safə tsa nzə va dəwdew tsa nzəyəy mbə ghwəy!

¹² Ghənzə tsəgha kiy ngwarməhiray, shiy tiba vəgha ghwəmmə dzaa dəw va ghwəmmə, ta fə kwəma ghwəmməə dzəghwa sa dī naw. Va Safə tsa dəwdew tsa dza ghwəmməə fa kwəma nana.

¹³ Ta na nava, war mba'a pə ghwəy məni shi dī vəgha ghwəyəy, ta bəkwəŋwəy dza ghwəy. Ma mba'a pə ghwəy zlanay kwal kaa Safə tsa dəwdew tsa a ghəci kəətiŋwəy ta pəəsliti məni shi dī vəgha ghwəy vay, ta kwəməvə piy tsaa kədi ma dza ghwəy.

¹⁴ Ma mbəzliy fa kwəma va Safə tsa Hyala mbə nzəy tsa shi kiy, ghəshi na ndərazhi Hyala.

15 Safə tsa nzə va ndaŋwəy Hyalay, saa məntəŋwəy ka mevivi gar zhini ghwəy hazləni kwa kwəma Hyala naw! Əhəŋ. Safə tsaa məntəŋwəy ka ndərazhi nzə, ka bəmmə bərçi ta har Hyalaa Dəmmə, A Di, gha Dəŋəy, pə ghwəmmə kaa har nzə.

16 Ya Safə tsa Hyala va də'wə ghən tsa ciy, ka gəzəmmə mbə nefer ghwəmmə, ndərazhi Hyala nza ghwəy, kə.

17 Njana nza ghwəmməə ndərazhi nzə kiy, war ta kwəməvə shi wəzə ni va fəyəmmə na dza ghwəmmə. Ghwəmmə lə Kəristəw dza naa kwəməshi. Mba'a pə ghwəmmə mbə sa ngəra'wə kwasəbə katanəy, ta kwəməvə shəndəkə dza ghwəmmə kwasəbə kwərakwə ki.

Tsa ghwəmmə shəndəkə tsa fəy ghwəmmə ghən ti

18 Ma na ngəra'wer sasa ghwəmmə ni sana tikə tə hidī ni diy, e sənay, na navay, ya ta jəw tsətsə na: Ka dza ghəshiy yəməva lə shəndəkə tsa dza Hyala ta bəmməw.

19 Ya wa shi ngati Hyalaa dzəti hidī sana gwa'a gwa'ay, tərəŋwə nzhəghəshi ghəshi mbə ndəghə vici dza Hyalaa ci ndərazhi nzəə dzəti ngwəla.

20 Shi ngati Hyala vaa dzəti hidī gwanashiy. Aa banti dəvə nzə ti shi, mba'a zhəghətishi ka shi gəməshi ni. A na shi va də'wə ghən tsa shiy, ə niy mawti ghəshi tsəghaw. War Hyala va sa təkəvə na na, mba'a banti dəvə nzə ti shi. Ya

8:15 8:15 Mk 14:36; Gal 4:5-7

3:10-11 **8:18 8:18** 2Kwər 4:17

8:20 8:20 Ghava 3:17-19

8:17 8:17 5:12; Gal 4:7; Flp

8:19 8:19 Kwəl 3:4; 1Zhj 3:2

tsəgha nzə ba na, zamti ghən Hyala tsəgha bətə ta kwəma shi tə hidfi kiw. Aa zhiniy banavəshi shi ka ghəshi fəy ghən tsa shi gəzlinə ti shi diba.

²¹ Sa nzanay, ya shi ngati Hyala va na, ta mbəlantishi dza na. Ka dza ghəshiy ghwəbə ghwəlaw. Njasa nza ndərazhi Hyala va: Ka sləkə ghən tsa shi, lə shəndəkə ti shiy, tsəgha dza shi ngati Hyala va gwanashiy nza.

²² A ghwəmmə sənay ghala ghati na, pa' sanay, war mbə ngəlvə na shi ngati Hyala gwanashi va ngəra'wə, nja maliy kemahə va ta ya zəghwə.

²³ Kwataka ghəshi na shi mbə ngəlvə kwətishi kiw, ya ghwəmmə ghwəmmə shi ghati Hyala va fə shəndəkə dzəti ghwəmmə, lə Safə tsa nzə va dəwdew tsa ndammə na kiy, mbə ngəlvə nza ghwəmmə mbə nefer ghwəmmə kwərakwə. Ka ndəghə vici dza Hyalaa səəkə ta kərkamti zhəghəmmə ka ndərazhi nzə, sa ka na kərniiy mbəlanti vəgha ghwəmmə va ngəra'wə.

²⁴ Ta na mbəliy, a Hyala mbəlantəmmə, a na nzanay, ka nay mbəli tsa mbəlimmə ghwəmmə va ghwəmmə lə mətse nana diw. War ghən na sa fəy ghwəmmə gəzlinə ti. Ma mba'a pə ghwəmmə niy nay lə mətse ghwəmmə nzay, ka dza ghwəmməə zhiniy fə ghən gəzlinə ti nzaw. Sa nzanay, ndə tiba mba'a dzaa zhiniy fə ghən tsa ci gəzlinə ta shiy tsəhəshi mbə dəvə ciw.

²⁵ Njana nashi ma ghwəmmə shi fəy ghwəmmə va ghən tsa ghwəmmə gəzlinə ti shi diy, war ə dza ghwəmmə nəw lə ndəghə shi tsəgha.

26 Ya *Safə tsa Hyala dəwdew tsa kiy, mbə kəətimmə na mbə daw bərçi tsa ghwəmmə, sa nzana kala sənay ghwəmmə njasa təbə ghwəmmə cə'wə Hyala. Ka naa dza də'wə ghən tsa ci na, ka cə'wə Hyala tə ghwəmmə mbəba mbəba lə gəzə kwəma mbay ma ghwəmmə gəzəkə lə miy tsa ghwəmmə.

27 Ma Hyala nanzə ghənzə saa sənanti pətsa mbə nəfə tsa ndə gwa'a gwa'a ki na, mba'a sənata kwəma di Safə tsa Dəwdew tsa gwa'a. Sa nzanay kwəmaa təbə va Hyala na sa ka Safə tsa dəwdew tsa vaa cə'wə va Hyala ta mbəzli nə.

28 Mbəzliy di kwəma Hyala, shi harvə na ta mənı kwəma di nay, a ghwəmmə sənay, ya nimaba shiy na shiy kəsashiy, kar ghəshiy mənishi ka shi wəzə ni ti shi.

29 Sa nzana mbəzliy niy tərati Hyala kwatanatay, mbəradzəta tarəkə na məntishi nja Zəghwə nə va. Ma nza Zəghwə nə va mbəə nza ka məkaji tsa kən ngwarməmə dəŋ ni ki.

30 Dəghwa na kaa mbəzliy taranakəshi na va kwəma va ki, mba'a harvəshi. Sa harvəshi na na, mba'a məntishi ka mbəzliy dzaa dəghwa kwəma nə kala hazləni tıba. Sa məntishi na tsəgha na, dza na mba'a bənavəshi shəndəkə tsa nə.

Njasa dītəmmə Hyala

³¹ Nana ki njana nza Hyala dza kwa na ghwəmmə bəlay, tsahwəti ndə tifa gar pati jaka lə ghwəmmə ghwəlaw.

³² Kwa vəghwə tsa nzana lə Zəghwə nzəta Hyala zlay ma, dza na mba'a ghwənəkə ta səəkə ghəciy mətiy tə mbərkə kwəma ghwəmmə jikir na kiy, kala dza ghenzə mbəə bəmmə ya nimaba shiy na?

³³ A ntsaa dza vaa har mbəzli təravə Hyalaa dzəti ngwəvəa? Tsava ndə tifa. Hyala va də'wə ghen tsa nzə gəzəkəvəri na, fəti tar kabakashiw, kə.

³⁴ A ntsaa dza vaa basanakənsi ngwəvəa? A Yesəw *Kəristəw də'wə ghen tsa ci mətiy ta kwəma shi jikir na, zhini na kaa naa gwəramti va difa na, mba'a zhakatiy mbə məti. Sa zhakatiy nay, mba'a dzaa nzəyəy vəgha Hyala, tar bəla kwa bəzəmə nzə. Ka cə'wə Hyala tə ghwəmmə.

³⁵ Wa niva shiy dza vaa mbay tihəvərimmə lə di tsa dimmə Yesəw Kəristəw kia? Ya səə səvərimmə nahwəti kwəma, ya ə sammə mbəzli ngəra'wə, ya mbə ma nza ghwəmmə, ya mbə ndərma, ya ə səəkəta kwəma gəmgəm naa dzəkən ghwəmmə, ya ə bəkwəmmə məndiy, shiy tifa dzaa tihəvərimmə lə di tsa dimmə Yesəw Kəristəwəw.

³⁶ Ta na navay war nja kwəma tsasli ti məndi va mbə zliya dza kwəma kən ghwəmməə nza. Ma kə məndiy:

A Ndə sləkəpə, ava war tə mbərkə kwəma gha

8:31 8:31-34 Ezay 50:8-9 **8:31 8:31** Cem 118:6 **8:32 8:32**
 5:8; Zhj 3:16 **8:34 8:34** 4:25; SləniKY 2:33; Ebr 7:25; 1Zhj 2:1
8:35 8:35 2Kwər 5:14 **8:36 8:36** Cem 44:23; 2Kwər 4:11

nza məndi war mbə pəla bəkwəŋwəy ya hwəmba.

War nja tənkesli mbambahe məndiy dzəti pətsa dza məndi ta slaslashi ta həənishi məndi zhəghətəŋəy! kə məndi.

³⁷ Ya tsəgha nze kiy, war ghwəmmə na shiy dzaa nza ka miydalahi gwa'a gwa'a. Sa dza Yesəw Kəristəw tsaa dīmmə vaa kəətītəmmə.

³⁸ Va sa nzanay, e sənay, na navay, nihwəti shiy tifa mba'a ghəshi dzaa tihəvərimmə lə dī tsa dīmmə Hyala va səvəri mbə Yesəw Kəristəwəw. Ya bəkwə bəkwə nza ghwəmmə, ya tə ghwəməmmə nza ghwəmməy, war mbə dīmmə dza naa nza. Ya ka kwal Hyala, ya nihwəti shi nza bərci və shi mə ghwəməy, ka təhəvərimmə ghəshi liw. Ya kwəmaa məniva sənənva, ya naa taa məniva taa nzay, ka təhəvərimmə na liw.

³⁹ Ya nihwəti shi ka bərciy dzar tə ghwəmə, ya ni takə takə, ya nimaba shi ngati Hyala gwa'ay, ka təhəvərimmə ghəshi lə dī tsa dītəmmə Hyala va səvəri mbə Yesəw Kəristəw Ndə sləkəmməw.

9

*Kwəmaa dzəkən hwəlfə ka *Izərayel*

¹ Kwəma dzee na ta gəzə sanay, kwəma katan na na, ntsa mbə nəw *Kəristəw nzee, ka sla dzərvə yaw. Mbə cira na Safə tsa dəwdəw tsa njasa nza kwəma gəzee va ka sa katan na, ya nəfə tsee na, mba'a zləbavə tsəgha.

8:37 8:37 1Zhŋ 5:4-5 **8:38 8:38** Ef 1:21; 1Kwər 3:22; 15:24; 1Pi 3:22 **8:39 8:39** 5:5; Zhŋ 3:16; 2Kwər 13:13; Ef 1:4; 2:4; 1Tes 1:4; 2Tes 2:16

² Yənəy, nja ntsa mbə mbəri nzee, ya hwəmfa na, mbə zhəra nəfə tsee

³ ta kwəma mbəzli mbə hwəlfə ghəy ghəy *ka Zhəwifə. Ngwardəhira na ghəshi. Mba'a kə Hyala gar bazlantəra, ka təhəvərida lə Yesəw, ta mbə ka Izərayel mbəlishi nzay, wəzə dzee favə tsəgha nza.

⁴ Ghəshi kiy, jijihiy Izərayel na ghəshi. Hyala təravəshi na mba'a məntishi ka ndərazhi nze. Dzəghwa mba'a cintishi njasa nza shəndəkə tsa nze, dza na mba'a slaghwa kiri kwa jipə shi li. Mba'a banavəshi *kwəma pəhəti na ngəshi, mba'a cintishi njasa ka ghəshi pəra'wanta dəvə shi. Dza na mba'a mbəlanakəshi miy tsa nze, ta mananshi shi wəzə ni ghəngəhən ghəngəhən.

⁵ Səvəri mbə hwəlfə mbəzli yakə jijihiyəy, ghala səəkə tə *Abəraham səvəri ghəshi. Zhini sa səəkəy Kəristəw, ta nza ka ndə ngəri ba na, səvəri mbə hwəlfə shi məndi yakə difa. Ghənzə tsəgha kiy ə pə ghwəmməə fal Hyalaa sləkə shiy gwa'a gwa'a ya hwəmfa nze. *Amin! *

⁶ Ya tsəgha nze bay, ə nə ya, mənti kwəma nze va niy gəzəkə Hyala məni nze naw pənəw, əhəy. Ma kwəma dəe gəzəy, gwanashi na jijihiy Izərayel ka mbəzli Hyalaw, dəe gəzə.

9:2 9:2-3 Səvəri 32:32 **9:4 9:4** mənti shi ka ndərazhi nze: Səvəri 4:22; 'Wəzh 11:1; shəndəkə: Səvəri 16:10; 24:16-17; 40:34-35; sla kiri: Ghava 17:7; Səvəri 24:7-8; kwəma pəhəti Hyala: Səvəri 20:24; mbəlanakə miy: 3:2, 4; 4:13, 17; Gal 3:6, 14 **9:5 9:5** 15:8; Səvəri 3:6, 15; Kəristəw: Mt 1:1; Rm 1:3-4 * **9:5 9:5** Ma kə nihwəti mbəzli kaa gəzə kwəma vay: Kəristəw tsa vay, Hyala na. Ghəci sləkə shiy gwa'a gwa'a! Ə pə ghwəmməə fal ya hwəmfa, kə ghəshi. **9:6 9:6** 3:3-4; 2:28-29

⁷ Ya jijihiy Abərahəm kiy, gwanashi niy nza ghəshiy jijihiy Abərahəm slar slar ni njasa niy gəzanakə Hyalaw. Sa nzana ma kə Hyala niy ni ngəciy: «Mbəzli mbə hwəlfə *Izakə na shi dza məndiy har ka jijihija slar slar ni» kə niy ni.

⁸ Ma mbə gəzə kwəma va ghwəmməə nighə tsəgha kiy, nihwəti ndərazhi yakə Abərahəm na niy mənishi ghəshi ka ndərazhi Hyalaw. War kwataka ndərazhiy niy yakə Abərahəm dzar kwa kwəmaa niy gəzanakə Hyala va na jijihiy Abərahəm slar ni.

⁹ Ma kə niy ni ngəciy: «A Abərahəm, kee zhəkə ge'i lə vəghwə tsa nza ghwəmmə tsa mbə sanay, *Sara yakə zəghwəə zal» kə niy ni.

¹⁰ Kwataka sava na difa kiw. Tsəgha mənta na lə ihwəhwər yakə *Rebeka va ghəshi lə jijimmə Izakə

¹¹⁻¹² Ma kə Hyala niy ni kaa ngəciy, a tsa jəw tsa va zəghwə dzaa bəhwə dikə va zəmbəghəy tsa dikə tsa, kə niy ni. Ghala vəghwə tsa gəzə Hyala va kwəma va tsəghay, Rebeka ghwəla ta ya ndərazhi va niy nza na, ya gar nə ghwəmmə, sa mənti tsahwəti kwəma jikir na, mba'a tsahwəti mənti na wəzə na, va tsəgha mənti na tsəgha, pə ghwəmmə. Na na Hyalay, ə gwəravə naa mənti tsəgha ta mbəə cipə njasa ka naa məni nanzə kwəma, njasa di na ya hwəmba, ka təra ni nzə mbəzli dzar mbə mbəzli njasa di na, kala kama tə sləni wəzə na mənti ghəshi.

¹³ Njasa nzana va tsəgha məndi tsasliti mbə

9:7 9:7 Ghava 21:12; Mt 3:9 **9:8 9:8** Gal 3:7; 4:23 **9:9 9:9**
 Ghava 18:10, 14 **9:10 9:10-12** Ghava 25:21-23; Rm 11:6 **9:13**
9:13 Mala 1:2-3

zliya dibaa dzəkən ihwəhwər Rebeka va. Ma kə məndi na: «*Zhakwapə na tsee, e diti, mba'ee zlay *Ezaw» kə Hyala, kə məndi.

¹⁴ Ghənzə tsəgha kiy, njaa dza ghwəmmə nia? Ka məni kwəma Hyala lə kwal tsa nzəw, dza ghwəmmə ni na? Am nava tiba tepəw!

¹⁵ Aa niy gəzanakə kaa *Məyizə ghala mbəradzəta, ma kə niy niy: «Ma yənəy, kaa ntsa dēe məni wəzə hwər dzee məni wəzə hwər. Ta ntsa dēe hwər tsee zhəra dza hwər tsee zhəra» kə niy ni.

¹⁶ Mba'a kə Hyala təravə ndə, dī na gəzə kiy, ka nzana lə dī tsa ntsa va, ya tə kwəma mənti ntsa vaw, war Hyala təravə na tsəgha, lə wəzə tsa nzə, tə sa dī na təra ci

¹⁷ Ava tsəgha gəzəkə Hyala kaa *Farawan, mazə ka *Ezhipətə mbə zliya nzə diba. Ma kəy: «Yən tivəŋa naa fiyŋa ka mazə, nza gha zhinidə ghən, ma sa ka gha zhinidə ghən na, nzee mbəə canshi bərcee kaa mbəzli, nza slən tsee mbəə dzantəvay tə hidi gwa'a gwa'a» kə.

¹⁸ Ava tsəgha na na Hyala. Kaa ntsa dī na məni wəzə hwər ka naa məni, ntsa dī na mənti ka ndə zhini ghən na, mba'a mənti.

Ndə tibia kambə ghəpə mbə kwəma məni Hyalaw

¹⁹ Sa nzana va tsəgha kiy, nda nza tsahwəti ndə ni «Ya sa nzana tsəgha na, waa shi zhini Hyalaa bə fəti kaa mbəzlia? Ta mbay

9:14 9:14 3:5; Nəw 32:4 **9:15 9:15** Səvəri 33:19; Mt 20:1-15

9:16 9:16 Ef 2:8 **9:17 9:17** Səvəri 9:16 **9:18 9:18** Səvəri 4:21; 7:3; 9:12; 14:4; 1Pi 2:8

ndəə mənti nahwəti kwəma dzəghwakən na bərkanati na va kaa ndə shəkəna?» kəy.

²⁰ Gha gha ndə ngəri tsa ngati Hyala va kanta ghəpə lə dəw gəla kwəma tsəgha na va kiy, wa ndə nza ghaa? Kwəma səəkə ghaa favə rəkidiy gəzə kaa ndə nga ghəəni: «Tawa ngatəra gha tsətəə» kəa?

²¹ A kwal va ndə nga ghəəni ta məni shi dī na lə rikidi. Mba'a kəə dīy, nga' ngavəri, mba'a ngati shaka kwa cihwanwa lə tsahwəti, ma tsahwəti na, mba'a ngati shaka kwa ta er gəmshi ni li.

²² Njasa nza ndə nga ghəəni va lə ghəəniy, ava tsəgha na Hyala lə ke ngəri kwərakwə ki. Ya njaa dī na məni li shiy, kwəma gha mbə kwəma nzəw. Ə dī na mbəzliy sənay bə nəfə tsa nzə, mba'a cintishi bərzi nzə, dzəghwa na ki ka sə'wa kwəma mbəzli bəti na va nəfəə dzəkən shi, dza na ta zamtishi, war ka sə'wa, war ka sə'wa.

²³ Dībay ə dī Hyala mbəzliy sənay njasa nza shəndəkə tsa nzə, dza na ta fəə dzəti ghwəmmə, ghwəmmə shi məntəmmə na va wəzə hwər. Ghala mbəradzəta niy fəyəmmə na vəgha bəla, ta fə shəndəkə tsa nzə vaa dzəti ghwəmmə.

²⁴ Ghwəmmə gwanamməy, mbəzli mananishi Hyala wəzə hwər mba'a harvəshi ta nza ka shi nzəə gə ghwəmmə. Kwataka mbə hwəlfə *ka Zhəwifə harvəmmə naw, pa' mbə hwəlfə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə harvə na mbəzli.

²⁵ Njasa niy gəzəkə Hyala va mbə zliya tsasliti

9:20 9:20 Ezay 29:16; 45:9 **9:21 9:21** Zher 18:6; 2Tim 2:20

9:22 9:22 2:4, 8 **9:23 9:23** 5:2 **9:24 9:24** 1:16; 10:12 **9:25**

9:25 'Wəzh 2:25; 1Pi 2:10

'Wəzhe *ndə gəzə kwəma Hyala. Ma kə niy niy:
Hwəlfə mbəzliy niy kama ka mbəzlee kwatanay,
ta harshi dzee, ka mbəzlee.

Hwəlfə mbəzliy niy dimee kwəma shi kwatanay,
ta dī kwəma shi dzee.

²⁶ Ge'i dzəghwa tə pətsaa niy gəzanakəshee va
yən Hyala:

«Ghwəyəy, mbəzlee nza ghwəyəw!» pənəy,
ava zhəghwa tə pətsa va dzee ta harshi
yən Hyala kwa bəpə piy: «Ghwəyəy ndərazhee
nza ghwəy!»

pən ngəshi, kə niy ni.

²⁷ Ma na hwəlfə ka *Izərayeləy, a *Ezay ndə gəzə
kwəma Hyala gəzamti kwəma gəzanakə Hyalaa
dzəkən shi gwa'a, ma kəy:

Ya war nja ndarghə kwa həl na mbəzli
mbə hwəlfə ka Izərayel dān tsa shiy,
war nihwəti mbəzli jəwə gwa'a tsəgha
na shi dza Hyalaa mbəliiti mbə shi.

²⁸ Ka dza kwa sləkəpəə dzamti vəghwəw,
ta səkə dza naa dzəti hidi,
ta mənī shi gəzəkə na va mənishi gwanashi, kə.

²⁹ Zhini bə na, mba'a Ezay tsa va niy gəzəkə
kwatanata:

Kala sa tərəmbəy Hyalaa sləkəpə va
nza bərēci vəə dzəkən shiy gwa'a gwa'a
nihwəti mbəzli mbə hwəlfə ghwəmmə jəwə
nzay,

ci ghwəmmə zammə gwanammə nza,
nja mbəzli mbə məlmə ka *Sədəm
lə shi mbə məlmə ka *Gwəmə, kə niy ni.

*Ka kwəməvə tsəhə ndə kwa kwəma Hyala, lə nəw *kwəma pəhəpəhə naw*

³⁰ Mbə kwəma va tsəgha kiy, a ghwəmmə nay, ta na *mbəzliy kamaa ka Zhəwifəy, niy pəla kwal tsa dzəghwa kwəma Hyala ghəshiw. Dzəghwa Hyala sana kiy, mba'a məntishi ka mbəzliy dzaa dzəghwa kwəma nza kala hazləni tifa, sa banavə ghəshi nefer shi.

³¹ Ma hwəlfə mbəzli ka *Izərayel nashi ki na, mbə pəla kwəma pəhəti Hyala ghəshi niy nza ta nəw, nza ghəshi mbəə mənishi ka mbəzliy dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa. Sa kwəməvə ghəshi na, mba'a ghəshi kərayshi mbə kwal.

³² Sa wana kərayshi ghəshi kwa kwal kia? Sa niy banavə ma ghəshi nefer shi kaa Hyala. Ma mbə zəzə kwəma shiy, a ghəy dzaa məniyəy ka mbəzliy dzəghwa kwəma Hyala tə kwəma məni ghəy, kə ghəshi niy ni. Mba'a təhwəni tsatsatishi tə hakwə tsa nə məndi va hakwə tsa təhwəni, kə məndi ki.

³³ Hakwə tsa vay, a məndi gəzəkə kwəmaa dzəkən mbə zliya, ma kə məndiy: A kə Hyalay: Avee fəy hakwə† tsa dza mbəzliy tsa təhwəni ti mbə məlmə *Shiyarjw, kəlbə dza səfa mbəzliy fəladı dzəy ti ta bə tərə dza naa nza.

Ma ta nza ki, ya wa ntsaa dzaa banavə nəfə tsa ciy,

ka dza naa nza hashiw, kə.

9:30 9:30 10:20 **9:31 9:31** 10:2-3 **9:32 9:32** 4:4-5 **9:33 9:33** Ezay 8:14; 28:16; 1Pi 2:6-8 † **9:33 9:33** Ma hakwə tsa va, ya kəlbə va kiy, ghəci na Yesəw Kəristəw.

10

¹ A ngwarməhira, jəw dəe ka Izərayel mbəlishiw, ghənzə na kwəma cə'wee va Hyala, ya hwəmba mbə cə'wee.

² Na navay, e sənay a ghəshiy dī nəw Hyala tərəŋw. Ə na na nzanay, sənata kwəma ghəshi mbə dī nəw Hyala shi vaw.

³ Sənay kwal tsa cintishi Hyala kaa mbəzli ta dzəghwa kwəma n zə ghəshiw. Sa dza ghəshi na mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə pəla tsa shi kwal də'wə ghən tsa shi, ta dzəghwa kwəma Hyala. Dzəghwa tsəgha ki, kala dī ma fəti ghəshi va Hyala ta zləba kwal tsa cimmə na va, ta dzəghwa kwəma n zə ghwəmmə.

⁴ Sa nzanay, mbə *Kəristəw kərkəva kwəma pəhəti Hyala. Ya wa ntsaa banavə nəfə tsa ciy, ta mbay dza naa dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa.

Ta mbəlitı mbəzliy banavə nefer shi, dza Hyala gwanashi

⁵ A *Məyizə niy tsaslitiy dzəkən njasa dza ndəə kwəməvə dzəghwa kwəma Hyala dzar kwa kwəma pəhəpəhə na. Ma kə niy niy: «Ntsaa dzaa nəwti *kwəma pəhəti Hyala va gwanatay, ta kwəməvə piy dza na tə sa nəwti na kwəma va» kə niy ni.

⁶ A na dzəghwa kwəma Hyala tə sa banavə ndə nəfə tsa ciy, avanta kwəma gəzəkə məndiy dzəkən mbə Zliya Hyala: «Əntaa gha dzaa təkə

mbə nəfə tsa gha na, wa ntsaa dzaa dzəmə ghwəmə gar dza ghəciy harkəghwa Kəristəw məbaa?» pə gha ma.

⁷ Zhini əntaa gha zəzə ba na: «Wa ntsaa dzaa dzəghwa hidī gar dza ghəciy zhinikəmə Kəristəw səəkə kwa kwəlia?» pə gha ma.

⁸ Ma kə məndi kaa kwəma tsasliti məndi mbə zliya nanzəy: Ava vəgha gha na kwəma Hyala ndəkwə ndəkwə, mbə miy tsa gha, lə mbə nəfə tsa gha na, kə məndi. Kwəma va na sa gəzə ghəy va kaa mbəzli, nə ghəy, banavəm nefer ghwəy kaa Hyala pə ghəy ngəshi.

⁹ War gəzəkəvəri ma gha lə miy tsa gha tə ngwəla: «Yesəw na Ndə sləkəpə» pə gha, mba'a gha zləbati mbə nəfə tsa gha katan a Hyala zhanakati mbə məti pə ghay, ta mbəlantəna dza Hyala.

¹⁰ Mba'a pə ghwəmmə banavə nefer ghwəmmə kaa Yesəwəy, ta ndammə kwal tsa dzəghwa kwəma nəzə dza Hyala. Mba'a pə ghwəmmə gəzəkəvəri lə miy tsa ghwəmmə, a ghəy zləbavə Yesəw ka Ndə sləkənjəy, pə ghwəmmə dibay, ta mbəlitemmə dza Hyala.

¹¹ Sa nzanay, a məndi gəzəkə mbə Zliya Hyalaa dzəkən kwəma ci, ma kə məndiy: Ya wa ntsaa dzaa banavə nəfə tsa ciy, ka dza naa hashiyəw, kə məndi.

¹² Mbə gəzə kwəma va kiy, tərəmbə ghala məndi mbə *ka Zhəwifə lə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifəw. Ndə sləkəpə tsa kwətīn tsa sləkə na mbəzli gwanashi. Ya wa ntsaa har ta kəti

ghəciy, ta kəətiti dza na, ya mbə namaba kwəma.

¹³ Tsəgha tsasliti məndi mbə zliya, ma kə məndiy: «Ya wa ntsaa har Ndə sləkəpə ta kəəti ghəciy, ta mbəliti dza Ndə sləkəpə» kə məndi.

¹⁴ Ya tsəgha na kwəma va kiy, njaa dza mbəzliy har ta kəətishi ghəci, ghəshi kə kala banavə nefer shi kia? Njaa dza ghəshi ghaa banavə nefer shi, ghəshi kə kala səkəkə favə gəzə kwəmaa dzəkən kia? Njaa dza ghəshiy ghaa favə kwəmaa dzəkən, ndə kə kala dzaa gəzanshia?

¹⁵ Zhini diba kiy, njaa ka ndə dzaa gəzanshi kwəma va kaa mbəzli, ndi kala dzaa ghwəni ndəa? Mba'a kə məndi ghwənashi mbəzli ta gəzə kwəmaa dzəkən kiy, njasa tsasliti məndi va mbə zliya dza naa nza, ma kə məndiy: «Jəw vəshi mbəzli ta mbəzliy səkəkə ta gəzanshi kwəma wəzə naw» kə məndi.

¹⁶ Ya tsəgha nzə kiy, mbəzli gwanashi zləbavə na Yəwən kwəma wəzə naw. Va tsəgha nə *Ezay ndə gəzə kwəma Hyala: «A Ndə sləkənəy, wa ntsaa zləba kwəma gəzanshi ghəy mbəzli kia? Daŋ na ghəshiw» kə.

¹⁷ Di na gəzə kiy, sa ka ndəə favə kwəmaa dzəkən Yesəw, ka ndəə banavə nəfə tsa ci, dibay, ka favə kwəmaa dzəkən Yesəw ndə, kala kafəy ndə ta dzaa gəzanciw.

¹⁸ A na kwəma dəwee kiy, ə nzana kala favə gaka kwəma va ka Izərayel katanə shəkənaa,

njaa? Tifaw, a ghəshi favə! Tsəgha kə məndi mbə zliya, ma kə məndiy:

A mbəzli tsəhəshi ta gəzə kwəma Hyala tə hidi gwa'a gwa'a.

A gəzə kwəma shi tsəhəta

ya tə pətsaa gwəramti kərakə tə hidi, kə məndi.

¹⁹ A na kwəma zhinee dəwəy, ə fəti ma ka Izərayel ghən ta kwəma va shəkənaa, njaa? Əŋ tifaw, ta na navay, a ghəshi fəti ghən, ə dī ma ghəshi zləba gwa'a tsəgha. Sa nzanay, a Məyizə, ndə gəzə kwəma Hyala niy gəzamti ghala mbəradzəta:

A kə Hyalay, kə:

«Ta kafəkə hərhə dzeə kwa hwər ghwəy nza ghwəy hərhə va hwəlfə mbəzli gəmshī ni. Ta bəkati nefer ghwəy dzeə dzəkən hwəlfə mbəzliy sənata ma kwəma» kə Hyala, kə Məyizə niy ni.

²⁰ Zhini ma kə Ezay ndə gəzə kwəma Hyala dība, kala hazləni ma na:

A kə Hyalay: «Ma yən, yən Hyalay, hwəlfə mbəzliy niy səəkə maa pəlahwəra na shiy nara!

Kaa mbəzliy səəkə maa cə'wəhwəra cintee ghən tsee» kə Hyala, kə Ezay.

²¹ Dzəghwa ma kə Hyalaa dzəkən hwəlfə ka Izərayel nashi ki na:

Yən kiy, ghala mekəshi nzeə war tədi tədi dəvee ta ka 'wə mbəzli mbə hwəlfə təravee na, dzəghwa ghəshiy, kala dī ma fəti vəya, ka zhinira ghən, kə.

11

*Gəzə kwəmaa dzəkən hwəlfə ka *Izərayel*

¹ A na kwəma zhinee dəw diba kiy, va sa nzana tsəgha kiy, ndəghaa ndəghamti Hyala hwəlfə ka Izərayel, ni nzə va mbəzli tsəgha ki shəkəna? A pən. Am, nava tifa tepəw! Yən Pəl də'wə ghən tseyey, ndə ka Izərayel nzee. Mbə takə tsa *Benzhamen ntsa mbə jijihiy *Abəraham yakəra məndi.

² Ndəghamti Hyalaa ndəghamti hwəlfə mbəzli nzə va tsəhavə na ghala kwatanataw. Zəzətim ya tə kwəma tsasli məndi va mbə Zliya Hyalaa dzəkən kwəma *Eli, ghala pətsaa gəzə na kwəma kaa Hyala, ta kwəma ka Izərayel. Ma kə niy niy:

³ «A Ndə sləkənjəy, ava gwa'a bakwamti ka Izərayel ka gəzə kwəma gha, mba'a ghəshi ndanamti pətsa fə məndi shiy ti ta taja. War yən kwətira tərmbə na ka ntsaa nəw kwəma gha sana. Zhini bay avashi mbə pəla pəslira kwərakwə fa» kə.

⁴ Njaa niy nə Hyala kaa zləbanci nanzə kia? Ma kə niy niy: «Kwətiŋa nza ghaw. Avana sənənvay, mbəzli diwəy diwəy mbərfən mətsəkə tərmbəy ya, shiy nəw kwəmee ya hwəmba nzə, kala səəkə ghəshiy tsəfəkwəhwə tsəfəkwə kwa kwəma mbəri tsa har məndi vaa *Bal ta cə'wə ci» kə niy ni.

⁵ Ava tsəgha na sana sənənvə, lə tsa ghwəmmə tsa vəghwə kwərakwə ki, war mbə

tərmbəy nihwəti mbəzli na Hyala, mbə hwəlfə mbəzli nʒə va təravə na njasa dī na, lə wəzə hwər tsa nʒə.

⁶ Lə wəzə hwər tsa nʒə kə Hyala təravəshi kiy, ka dza naa nza tə sləni wəzə na mənti ghəshiw. Ma mba'a kə təravəshi tə sləni mənti ghəshi nʒay, zhəmə shi niy dza naa wanshi nza, ghalaba na ka dza məndiy ni wəzə hwər mananati Hyala kaa mbəzli, kə məndi ghwəla nʒaw.

⁷ Njaa dī kwəma va gəzə sana kia? Di na gəzəy, ma kwəmaa niy nza hwəlfə ka Izərayel va mbə pala nʒəy, kwəməvə ghəshiw. Mbəzli təravə Hyala mbə shi na shiy kwəməvə. Ma niy tərmbə na, mba'a Hyala mənti nəfə tsa shi caslakə.

⁸ War tsəgha niy tsasliti məndi mbə zliya kwərakwə, ma kə məndi niy niy: A Hyala mənti məhərli shi caslakə, mba'a gharamti mətəshi shi va nəghətaa ghəshi nay pi.

Dza na nə'wə nə'way slimim shi, va nəghətaa ghəshi favə kwəma, pa' ghala vəghwə tsa, kə.

⁹ Zhəghwa ma kə *Davitə ba na: Mba'a kə ghəshi basəshi ta zəmə shiyəy, ə ka basəva tsa shi va dzaa mbəərəy, ka zləkwə tsa dzaa təmə'wəhwəshi, ta tərə ghəshi,

ka zhəvaa ngata ta kəriṅəhwəshi.

Tsəgha kə Hyala wanavəshi na shi zhəmə.

¹⁰ Ə kə mətəshi shi ghwəlfəshi, kala nay pi ghəshi ghwəla.

Məntishi, a kwemer nza kən shi ya hwəmbə, mba'a ghəshi dalishi va kwemer va, kə.

¹¹ Kwəma zhinee dəw dība kiy, sa bəhwə ka Izərayel va tərə kiy, ə dza ghəshiy nza tə pi kwa gwa'a shəkəna? pən. Am, nava tība tēpəw. Nanzə kiy, tə sa mənti ghəshi va kwəma jikir na na, mba'a Hyala mbəliti hwəlfə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. Sa mənti Hyala va tsəghay, ta mbə ka Izərayel hərəhə va nihwəti mbəzli va nə na.

¹² Ghala pətsa mənti ka Izərayel *kwəma jikir nay, dza Hyala mba'a mananatishi wəzə tərənw kaa mbəzli tə hidī. Ghala pətsa tərəshi ghəshi kwa kwal Hyala na, mba'a hwəlfə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə kwəməvə təfə miy va Hyala. Mba'a kə Hyalaa məni wəzə kaa nihwəti mbəzli ghala pətsa dī ma ka Zhəwifə fəti və kiy, hanabə sa ka ka Zhəwifə tsati titihwə tsa shi kaa Hyala shəkəna. Tərənwəba ghalabə dza Hyalaa məni wəzə kaa mbəzli.

Njasa mbəliti Hyala mbəzliy kamaa ka Izərayel

¹³ Nana kiy, kaa ngənwəy ghwəy *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə dəe gəzə kwəma, sa nzana yənəy ndə kwal tsa Yesəw nzee, sa ghwəni Hyala ta dza ta gəzə kwəma Yesəw kaa mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. Mbə vəshi nzee tərənw ta sləni ndara na va.

¹⁴ Ma dī yay, mba'a mbəzli mbə hwəlfə ghəy ghəy ka Zhəwifə nara tsəgha. Ma sa ghəshi nara na, nza hərəhə ghəranshi, nza nihwəti mbəzli

mbə shi səkə, nza Hyala mbəlitishi lə sləni ghəree va.

¹⁵ Kwa vəghwə tsa nzana ghala pətsa zhəghanavə Hyala hwəm kaa ka Zhəwifə, mba'a sləkati kwəma kwa jipə nzə lə nihwəti mbəzli tə hidī gwanashi, mba'a jakəta li shi kiy, njaa dza naa nza ghala pətsa dza Hyalaa zhiniy zləbavə ka Zhəwifə kia? Kwəma wəzə tərənw dza naa nza, ta zhakatishi dza mbəzli mbə məti.

¹⁶ A ghwəy sənay, bəvə ma ndə kwa tənə dafa gha ndəə ngakəghwa, mba'a ndə banavə kaa Hyalay, naa tərmbə va dafa gwanata na, sa Hyala va ka naa nza kwərakwə. Mba'a kə ndə bəvə dənw fəə banavə kaa Hyala dibay, shi nzə dza naa nza gwanashi, lə dividivi tə fə va shi kwərakwə.

¹⁷ Ma hwəlfə ka *Izərayel sənzenva kiy, nja dənw fə wəzə na ngwəbəy ndə kwa tsa ci na. Dza na mba'a ga'wamti nihwəti dividivi tə dənw fə va, mba'a dza slaslakənwəy ghwəy shiy kama mbə hwəlfə ka Izərayel, nja dividivi tə fəhi kwamti gəmshi ni ghwəy, mba'a tsəbatənwəy dzəti dənw fə va, tə pətsaa nza niy slaslamti na va. Ma shi wəzə ni dza ka Izərayel kwəmavə na, mbə kwəmavəshi ghwəy gwanənwəy lə nihwəti ka Izərayel tsəgha ki. Sa nzana səkə mbə dənw fə dividivi tə fə kwəma shi zəmə ghəshi.

¹⁸ Ava va tsəgha kiy, gha gha dəvə fə tsəbati məndi vay, əntaa gha dzaa vəshi, ka 'wəshi ni slaslamti məndi va dividivi ma. Wa na na gha va kwəma dza gha vaa zhəmbənə mbə vəshi lia? A

gha sənay, gha kəsəti na dəŋw fəw, dəŋw fə na saa kəsətəŋa.

¹⁹ Nda nza ndə ni: «A Hyala slaslamti ni va dividivi ta mbee nza kwa pətsa shi na nee, kəy».

²⁰ Yaŋ, tsəghaa nava nanzə a ghwəm sənay. Nanzə kiy, sənay tə gha ba, sa dī ma ghəshi bə nefer shi kaa Hyala va tsəgha slaslamtishi məndi. Ma sa nzana mba'a gha banavə nəfə tsa gha na gha ki na, dza na mba'a tsəbatəŋaa dzəti pətsa shi va. Mbə kwəma va kiy, əntaa gha dzaa vəshi ma. Wəzəba hazləni pə ghaa hazləni.

²¹ Kwa vəghwə tsa nata gha Hyala, kala zlashi ka Izərayel ghəshi dividivi tə fəy, hanaba gha gha tsa tsəbati məndi tsəbə tsəbə shəkəna? War kala banavə nəfə tsa gha pə gha kaa Hyala kwərakwəy, ta təhantaa dza Hyala.

²² Nighətim njasa nza Hyala wəzə tsa nzə, zhini ka ndə dī ma *kwəma jikir na ghənzə dība. Mbəzliy shikəshi kwa kwal tsa nzə mba'a ghəshi nəfayəy, ka dī kwəma shi na ghwəlaw. Ma kaa ngəŋwəy ghwəy nihwəti mbəzli na, mba'a mənti wəzə hwər, kama nzəy tsa ghwəy war mbə wəzə hwər tsa nzə va, kala tsəghay, ta zhəghavəŋwəy hwəm dza na kwərakwə ba.

²³ Ka Izərayel va sənəzəna, war mba'a kə ghəshi bə nefer shi kaa Hyalay, ta zhini dza Hyalaa zhanatishiy zhəti pətsaa niy nza ghəshi va ti. Sa nzanay, a bərçi və ta mbəə zhanatishi.

²⁴ Ghwəy ghwəy mbəzliy kamaa ka Izərayeləy, nja dividivi tə fəhi gəmshī ni kwamti nza ghwəy, dza Hyala mba'a dzaa kəslikəŋwəy, mba'a səkə tsəbatəŋwəy dzəti dividivi tə fə nzə ngwəbəti

na wəzə na. Mba'a Hyalaa mbay mənti tsəgha lə ghwəy kiy, hanaba ka Zhəwifə, ghəshi shi nja dividivi tə fə va də'wə ghən tsa nzə, ka Hyala mbay zhanaghwashi ma kwa pətsa shi shəkəna, ta mbay dza naa zhanatishi.

*Njasa dza kwal mbəli tsa ka *Izərayel zhiniy gwəmay*

²⁵ A ngwarməhira, e dī gəzanwəy nahwəti kwəma sənata ma məndi, a ghwəy mbəə sənata, əntaa ghwəy dzaa dzanwəy dzəmbə vəshi «Nja mbəzliy tsəhwəliŋəy nza ghəy na ghəy ki» pə ghwəy taa ni ma. Ma kwəma nata ghwəy va, nahwəti bəla mbəzli ka Izərayel kala dī bə nəfə tsa shi kaa Hyalay, kwa gwa'a dza ghəshiy nzəyshi war tsəghaw. Sa ka mbəzli tərati Hyala mbə hwəlfəhi nihwəti *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə banavə nefer shi gwanashi kaa Hyalay, ta zhəghəva dza mbəzli mbə hwəlfə ka Izərayel dza ta bə nefer shi kaa Hyala.

²⁶ Ma tsəgha kiy, nza Hyala mbəlantishi gwanashi ta nza ghalaba, njasa gəzəkə zliya va, a kəy:

Səəkə mə dəlagwa *Shiyanw dza Ndə mbəlipəə səəkə.

Sa ka na səəkəyəy, ta yabanti jikir tsa mənti takə tsa mbəzli yakə *Zhakwapə dza na.

²⁷ Ava kwəma va dza naa nza ka *sla kiri tsa slati ghəy

kwa jipə ghəy li shi,

ghala pətsa dzee yabanti kwəma shi va jikir na, kə Hyala.

²⁸ Mbə kwəma na, ghwəmmə kəə nighəy, a ka Izərayel mənishi ka ka jaka Hyala tə mbərkə sa zləbati ma ghəshi Yəwən kwəma wəzə na. Mənta kwəma va tsəghay, ta mbə ghwəy ghwəy *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə mbəliŋwəy. Dza kwa nahwəti bəla dibay, a Hyala təravəshi, mbəzli diti na na ghəshi, sa nzana tsəgha ghənzə niy gəzanti kwatanata kaa jijhishi.

²⁹ A na Hyala war mba'a kə mbəlitiy banavə shiy kaa ndəy, kar naa zhinəhwəshiw. Mba'a kə harvə ndəy, ka zhini naa zlay ghwəlaw.

³⁰ Ma ghwəy ghwəy mbəzliy kamaa ka Zhəwifəy, niy dī fəti ghwəy va Hyalaw, sa dza mbəzli mbə hwəlfə ka Zhəwifə kwərakwə ki na, tapə ghəshi dzəmbəshi mbə dī ma fəti va Hyala, dza hwər tsa nzə, mba'a zhiniy ghavə zhanta tə ghwəy nana ki.

³¹ Tsəgha na lə kwəma shi sana kwərakwə ki: Sənzənvay, ka dī fəti ghəshi va Hyalaw. Ta mbəə way, ta mbə hwər tsa Hyalaa zhanta ti shi njasa zhanati na va tə ghwəy kwərakwə.

³² Ava tsəgha zlashi Hyala mbəzli gwanashiy dī ma fəti və, ta mbə hwər tsa nzəə zhanta ti shi gwanashi.

Dikə na Hyala tərəŋw mbə shiy gwa'a

³³ Hyala katanəy, kwətita na tə tsa nzə va wəzə hwər, tərəŋw na məhərli və, mba'a sənata kwəma gwa'a gwa'a, Kwəmaa tsava ntsaa dza vaa sənata ngwəvə Hyala njasa sla naa? A ntsaa dza vaa sənay kwal tsa nanzə kwəma mənə naa?

³⁴ Tsəgha kə zliya nʒə kwərakwə, ma kəy:
Wa ntsaa dzaa sənata təkə kwəma təkə Ndə
sləkəpəa?

Wa ntsaa dzaa mbay canci kwəmaa?

³⁵ Kwəmaa tsava ntsaa səəkəə banavə shiy kaa
Hyala

gar wanci shi ci ghənzəa? Ghəci tibaw! kə.

³⁶ Sa nzanay, səəkə və səəkə shiy gwanashi,
ghənzə nighə naa dzəkən shiy gwanashi. Zhini,
shi nʒə shiy gwanashi difa.

Dzəti Hyala kə mbəzli tə hidiy fə shəndəkə ya
pa' hwəmba nʒə. *Amin!

12

*Njasa ka ghwəmmə nza mbə nʒəy tsa
ghwəmmə, kwa kwal Hyala*

¹ Sa nzana tsəgha kiy ngwarməhiray, ə
cə'wəjwəy ya, njana nzana mba'a hwər tsa
Hyalaa zhanta tə ghwəmmə tsəghay, ə pə ghwəy
banavə ghən tsa ghwəy kaa Hyala mbə dəvə
nʒə, mba'a nʒəy tsa ghwəy məniiy nja shi kəsəvə
məndi ta slantishi kaa Hyala, məniiwəyəm ka
shi nʒə, ka təbanta. Ava tsəgha na gəla cə'wə
Hyala slar slar na va ghwəy.

² Əntaa ghwəy dzaa nəw səəbə nʒəy tsa
mbəzli tikə tə hidii ma. Banavəm kwal kaa
Hyala, a ghənzə ndanjwəy yəwən zəzə kwəma.
Ghalabay, ta mbay dza ghwəy təra na di Hyala
kwəma, ka sənata na wəzə na kwəma, lə

11:34 11:34 Zhəwbə 15:8; Ezay 40:13 **11:35 11:35** Zhəwbə
41:3 **11:36 11:36** 16:27; 1Kwər 8:6 **12:1 12:1** 6:13; 1Pi 2:5
12:2 12:2 Ef 4:22-24; 1Tes 5:21

naa təβanta kwəma, mba'a kwal tsa kwəma, gwanata tsa nzə.

³ Tə mbərəkə sa pəərətəra Hyala ka ndə kwal tsa Yesəw *Kəristəwəy, vanta kwəma dee gəzanwəy: Əntaa ndə mbə ghwəy dzaa dzay ta kəli ghən tsa ci gəm ma. Əntaa ghwəy həbə kwəma kən ghwəy ma, ge'i ge'i njasa nza ghwəy, pə ghwəy kəray bəti ghən tsa ghwəy. Dzəghwa tə pətsa kəray na ghwəy va bərçi ndanwəy Hyala mbə kwəma nzəy, tsəgha pə ghwəy kəray bəti ghən tsa ghwəy kwərakwə.

⁴ Ya wa ndə mbə ghwəmmə sanay, dəŋ na bəla tə vəgha ci kwətıy. Ya nama bəla tə vəgha ndəy, war lə na nzə sləni na tıba,

⁵ ava tsəgha nza ghwəmmə sana kwərakwə ki, mbəzli dəŋ ghəngħən ghəngħən nza ghwəmmə. Dzəghwa ki na, ka vəgha ndə kwətıŋ ghwəmmə mənımmə, sa jakəmmə ghwəmmə tə Kəristəw. Zhini, jakəjakə ghwəmmə gwanammə kwa jıpə ghwəmmə njasa ka bəlahi tə vəgha vaa nza jakəjakə.

⁶ Dzəghwa Hyala lə wəzə hwər tsa nzə, mba'a tahavəmmə bərçi ghəngħən ghəngħən, ta ghəranta sləni nzə. Njana məntəmmə na tsəghay, ya wa ndə na, ə kəə ghəra sləni lə nıci bərçi bənavə Hyala. Mba'a kə Hyala ndaŋa bərçiy gəzə kwəma nzə kaa mbəzliy, njasa dza naa dzava kwa kwal Hyala, pə għaa gəzə. Njasa cıŋa na va kwal tsaa gəzə nzə.

⁷ Mba'a kə Hyala ndaŋa bərçiy kəəti mbəzliy,

12:3 12:3 1:5; Mt 20:26; 1Kwər 12:11, 28; Ef 4:17 **12:4 12:4-5**
 1Kwər 12:27 **12:6 12:6-8** 1Kwər 12:4-11; 12:27-14:40; 1Pi
 4:10-11 **12:7 12:7-8** SləniKY 6:1-3; 2Kwər 9:5, 7

kəəti pə ghaa kəətishi, war njasa gəzaŋa na. Mba'a kə ndaŋa bərciy ɓananshi shiy kaa mbəzliy, ɓəni pə ghaa ɓananshi njasa citəŋashi na.

⁸ Mba'a kə Hyala ndaŋa bərciy gəzə kwəma kaa mbəzli ta mətsahanshi bərciy, ə pə ghaa gəzanshi njasa citəŋa na. Mba'a kə Hyala ndaŋa bərciy nga shiy kaa mbəzliy, lə nəfə kwətiŋ pə ghaa nganshi shiy. Mba'a kə Hyala ndaŋa bərciy ndəghwə nihwəti mbəzliy, ndəghwə mbəzli va wəzə, lə nəfə tsa gha kwətiŋ. Mba'a kə ndaŋa bərci ta kəəti mbəzli kwa tsa shi kwal niy, lə vəshi pə ghaa kəətishi.

⁹ Ə pə ghwəy ɗi mbəzli lə katan, kala dakə ma mbəzli pərikə tə ngwəla. Ka zləɓa ghwəy ya namaɓa *kwəma jikir na ma, na wəzə na kwəma pə ghwəy maw.

¹⁰ Dim ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy, ghwəy mbəzliy nəw Yesəw, sa nzana ka ngwarməmə kwətiŋ ni ghwəy məniŋwəy. Ə pə ghwəy ɗi fəti kwa jipə ghwəy tərəŋw, ka nighə ya tsamaba ndə ci, war njasa təɗanakən tsahwəti zəmbəghəy tə dikə.

¹¹ Əntaa ghwəy mar ma, ə pə ghwəy jihəvaa dzəmbə sləni. Ghəram sləni kaa Ndə sləkəpə lə nəfə kwətiŋ.

¹² Vəshi pə ghwəy vəshi, mbə ndəghə shi gəzəkə Hyala va, fəy ghwəy ghən tsa ghwəy gəzliŋə ti shi. Ka sə'wa kwəma, ya mbə

12:9 12:9 2Kwər 6:6; 8:24; 1Tim 1:5; 1Pi 1:22; 1Kwər 13:4-7
12:10 12:10 14:15; Zhj 13:14-15; Gal 5:13; 6:3, 10; Ef 4:2; Flp 2:2-3
12:11 12:11 8:9; Gal 5:25; ShiZhj 3:15
12:12 12:12 5:2-3; 8:24-25; Mt 24:13, 22; Lk 18:1; 1Kwər 10:13; 1Tes 2:14

ngəra'wə nza ghwəy, ka cə'wə Hyala ya hwəmfa nzə.

¹³ Mba'a kə tsahwəti mbə ghwəy, ghwəy mbəzli Hyala kala shiy vəy, ə pə ghwəy nganci shiy. Wəzə pə ghwəy ka'wə ka məlməə səəkə va ghwəy.

¹⁴ Cə'wəm Hyala a ghənzə təfanshi miy kaa mbəzliy saɲwəy ngəra'wə. Ə pə ghwəy cə'wə a ghənzə təfanshi miy. Əntaa ghwəy cə'wə a ghənzə bazlashi ma.

¹⁵ Vəshi pə ghwəy vəshi lə mbəzli nashi ghwəy mbə vəshi. Tihwənim kwasəbə mbəzli nashi ghwəy mbə tihwəni.

¹⁶ Sləka sləka pə ghwəy kwa jipə ghwəy mbə nzəy tsa ghwəy lə nihwəti mbəzli. Ka kəli ghən ghwəy ma. Əntaa ghwəy məni awə ta ghəra sləni, ya sləni kama vəri tiy bəɲwəy məndi ma. Ka nighə ghən tsa ghwəy ghwəy nja mbəzliy sənashi shiy gwa'a gwa'a ma.

¹⁷ Mba'a kə ndə məntəɲwəy kwəma jikir nay, ka zhananci ghwəy lə jikir ma. War kwəma wəzə na pə ghwəy pəla məni kwa kwəma mbəzli gwanashi.

¹⁸ Kama na dza kwa na ghwəy bəla mba'a kə gar mənivay, war lə zərkə pə ghwəy kwa jipə ghwəy ya lə tsamaba ndə.

¹⁹ A mbəzlee ni dəe, war mba'a kə ndə məntəɲwəy kwəma jikir nay, əntaa ghwəy pəla zhananci lə mananci jikir kwərakwə ma. Zlatam

12:13 12:13 Gal 6:10; Ebr 13:2 **12:14 12:14** Mt 5:44 **12:15**
12:15 Zhəwbə 30:25; 1Kwər 12:26; 2Kwər 11:29 **12:16 12:16**
 Fir 3:7; 1Kwər 1:10-11, 19-20, 27-28; 8:1 **12:17 12:17** Fir 20:22;
 1Kwər 6:7; 1Tes 5:15; 1Pi 3:9 **12:19 12:19** Nəw 32:35; Mt 5:39

Hjala, a ghənzə bə nəfəə dzəkən shi, va shi məniŋwəy ghəshi va. Sa nzanay a məndi tsasliti mbə Zliya, ma kə məndiy:

A kə Hjala kwa sləkəpəy:

«Yən dza naa waŋa shi gha tə ntsaa məntəŋa kwəma jikir na.

Yən dza naa zhananci jikir tsa məntəŋa na va»
kə, kə məndi.

²⁰ Ma kə kwəma Hjala dibay:

«Mba'a kə ndə jaka tsa gha lə mayəy,
nganci shi zəmə, a ghəci zəməshi.

Mba'a kə ndir ghərancy, bancy yam, a ghəci sashi.

Sa ka gha mananati tsəghay, ta kəsəvə dza ha'wə» kə.

²¹ Ka zlanay kwal gha kaa kwəma jikir na ta tədfakənŋa bərçi ghənzə ma. Gha kə tədfanakən bərçi lə məni na wəzə na kwəma.

13

Dim fəti va mbəzli dikə dikə ni sləkə hidfi

¹ Ya wa ndəy, ə kəə dī fəti ta kwəma gəzəkə mbəzli dikə dikə ni, sləkə hidfi. Sa nzana, ya tsamaba ntsaa məni dikə tə hidfi gwa'ay, Hjala banavə na. Ghənzə fəy na ta məni dikə dzəghwa tə pətsa nza na va.

² Va tsəgha nzana ki, ya a ntsaa zhini ghən kaa mbəzli dikə dikə niy, kwəma gəzəkə Hyalaa dī ma tsava ndə zləba. Ghalaba kiy, ngwəvə na sa dza naa mbahakən kən ghən ci.

³ A na ntsaa məni kwəma wəzə nay, ka dza her ci va mbəzli dikə dikə niw. War ntsaa məni kwəma gəmgəm na, na sa ka her ciy dza. Mba'a pə gha kala dī her ghaa dza va mbəzli dikə dikə niy, məni pə ghaa məni kwəma wəzə na. Ma tsəghay, nza ghəshi falḡa.

⁴ Mbəzli dikə dikə ni sləkə hidīy, slənia sa gheranta ghəshi va kaa Hyala, ta kəətīḡwəy, ta məni na wəzə na kwəma. Mba'a pə ghwəy ka məni kwəma gəmgəm nay, ə pə ghwəy hazləni və shi! Sa nzanay, tə gəmshī bānavəshi Hyala bərēci və shi vaa dzəkən mbəzliw. Sa ka ghəshi vaa basə ngwəvəə dzəkən mbəzliy məni *kwəma jikir nay, sləni Hyalaa gheranta ghəshi, nzam mbəə sənay nəfə tsa bəti Hyalaa dzəkən mbəzliy məni kwəma gəmgəm na.

⁵ Ghənzə tsəgha kiy, kwataka va ngwəvə dza ghəshiy basəə dzəkən ndə dza ghwəy dī fəti və shiw. Gaw sa sənay ghwəy mbə nefer ghwəy, kwəma lə kwal tsa nzə na, pə ghwəy, dza ghwəy gwəraa dāḡshi fəti.

⁶ Ava va tsəgha tsəhə ghwəy ya ghən tsa tsəhə ghwəy va. Sa nzanay, Hyala fəy na mbəzli dikə dikə ni va tsəhanshi ghwəy ghən, ta mbə ghəshiy məni tsəgha.

⁷ Bə pə ghwəy bānsi shi nza mbəzli dikə dikə ni, sləkə hidī gar dəwshī va ghwəy. Tsəhanshim ghən tsa shi kaa ka tsəhə ghən, ka wanshi ni ka *dəwan shiy dəw ghəshi. Ka ha'wə tə ntsa nzam gar ha'wə ti, ka fə dikəə dzəti mbəzli təbə məndiy fə dikəə dzəti shi.

Gəzə kwəmaa dzəkən dī nihwəti mbəzli

⁸ Nəghətaa ndə nəwɲwəy tə təm ya kwətɲ ma, dī nihwəti mbəzli kə təm tsaa dzaa tərə kən ghwəy gwa'a tsəgha. Sa nzana ya wa ntsaa dī tsahwəti ndəy, aa nəwti *kwəma pəhəti Hyala gwanata.

⁹ Ma kwəma pəhəti Hyala va nə na:

Əntaa gha mənī ghwərghwər ma.

Əntaa gha pəəsli ndə ma.

Əntaa gha ghəli ma.

Əntaa gha mənī mətəsə ta shi ndə ma, kə,

mba'a nihwəti kwemer pəhəti na gwa'ay, a kwəma kwətɲ na na jakəhwəshi, saa ni va: «Ə pə ghaa dī tsahwəti ndə, njasa dī gha va ghən tsa gha kwərakwə» kə.

¹⁰ Ma ntsaa dī nihwəti mbəzliy, ka mənī kwəma gəmgəm na na kaa tsahwəti ndəw. Di na gəzə kiy, mba'a kə ndəw dī nihwəti mbəzli na, a ndə nəwti kwəma pəhəti Hyala gwanata.

Gwəmava ta ndəghə zhəkə tsa Yesəw

¹¹ Ə pə ghwəy dīkəvanwəy tərəɲw, ta mənī kwəma tsəgha, njana nzana mba'a ghwəy sənay gəla vəghwə tsa nza ghwəmmə tsa mbə sana. Vəghwə tsa nza ghwəy ge'i ge'i gar fərghə tə hi tsa ghwəy mbə na sasa. Ta na navay, ndəkwə ndəkwə na vəghwə tsa dza Hyalaa səəkə ta mbəlimmə ti. Məniy na kərakə nja ghala vəghwə tsaa niy gha ghwəmmə vaa bənavə nefer ghwəmmə kaa Hyalaw.

13:8 13:8-10 Zhɲ 13:34; 1Kwər 13; 16:14; Gal 6:10 **13:9 13:9**
 Nəw 5:17-21; SləniTaH 19:18; Mt 22:34-40; Gal 5:14; Zhk 2:8-13
13:11 13:11-12 1Tes 5:5-8 **13:11 13:11** Ef 5:14-16; 1Kwər
 7:29-31

¹² Nanay, mbə dzata na vərđi, tə kəđi pi nza ghwəmmə. Ghənzə tsəgha kiy, ka zhini ghwəmmə məməni shi ka məndiy məni dzar mbə kwəsli ghwəla ma! Pəhətəvammə ghwəmmə, a ghwəmmə bə shi mbəz, ta dza ta tsa havəghwə mbəz nana ki.

¹³ Kwəma ka mbəzliy dza mbə wəj piy məni pə ghwəmmə məni nana. Ka tsabana tsabanaa kama wəzə na ghwəmə ma. Ka ghi ghi ghən tsa ghwəmmə ghwəmmə lə shi saa ghipə ma. Əntaa ghwəmmə məni ghwərghwər ya dzar kwa nama bəla nzə ma. Ka məni miy ghwəmmə lə mbəzli ma. Ka hərhe ghwəmmə va ndə ma.

¹⁴ Bə pə ghwəy banavə ghən tsa ghwəy kaa Ndə sləkəpə Yesəw *Kəristəw, a ghəci nzaa ntsa kən ghwəy, ka ni ghwəy shi mbəz. Ka zlatanavə kwal ghwəy kaa vəgha ghwəy ta pəmənəwəy ghənzə dzəmbə shi gəmgəm ni va maw na ma.

14

Gəzə kwəmaa dzəkən mbəzliy təhəshi kwa kwal Hyala, lə mbəzliy təhəshi ma

¹ Mba'a kə ndə tifa kala təhəy ghəci mbə kwəma Hyalay, zləba pə ghwəy zləbati a ghəci nza mbə ghwəy. Əntaa ghwəy ngəngərə ghəpə dzəkən na ci va kwəma sənata na ma.

² Tsahwəti ndəy, aa təhəy mbə kwəma Hyala, nihwəti shi zəmə tifa kala zəmə ghəciw. Ma

13:12 13:12 Ef 5:11; 6:11, 13; 1Zhy 2:8 **13:13 13:13** Lk 21:34;
 Ef 5:18 **13:14 13:14** Flp 2:5; Kwəl 3:15 **14:1 14:1-15:6** 1Kwər
 8:1-13; 9:22; 10:23-33; Kwəl 2:16, 20-22; 1Tim 4:4-5; Ebr 13:9
14:1 14:1 15:7 **14:2 14:2** Dani 1:8; 1Kwər 10:25-28

tsahwæti na, war kæsli fi shi zømæ na, sa tæhøy ma na gar sænata kwæma.

³ Æntaa tsaa tæhøy va zømæ shiy gwa'a gwa'a dzaa ndæræ ntsaa zømæ ma shiy va gwanashi ma. Dibay, ntsaa zømæ ma shiy va na, æntaa ghæci dzaa bæ fæti kaa tsaa zømæhwæ shi va va ma. Sa nzanay, a Hyala zlæbavæ.

⁴ Wa ndæ nza gha, dza ghaa dzaŋa ta bæ fæti kaa ndæ slæni tsa tsahwæti ndæa? Ya wæzæ mænti na slæni ci, ya kala wæzæ mænti nay, kwæma gha mbæw! War ntsa ghæranci na va slæni dza naa nighæ nava ghæshi li. Ta garøy dza na wæzæ wæzæ mbæ kwæma ci va, e gæzaŋa. Sa nzanay, a bærci va Ndæ slækæpæ ta ndæghwæti va bæ tæræ ghæci.

⁵ Va nihwæti mbæzli mbæ gæzæ kwæma shiy, dibædibæba nahwæti vici na kæn nahwæti va Hyala, ka ghæshiy ni. Ma va nihwæti na, yemyemta na vici gwanata, ya hwæmba! kæ ghæshi. * Ma kiy, wæzæba nzana, ya wa ndæ na mba'a sænay na ci va kwæma zæzæ na, ka garøy ti wæzæ wæzæ.

⁶ Ntsaa ni va dibædibæba nahwæti vici na kæn nihwæti kæy, dikææ fæ naa dzæti Ndæ slækæpæ. Tsa nza bærci va væ ndæ ta zømæ ghæci ya tsamaba sliw gwa'a dibay, dikææ fæ naa dzæti Ndæ slækæpæ, sa nzana mbæ mananta 'wæsa ghæci kaa Hyala ta shi zømæ na va. Ntsaa zømæ ma nihwæti shiy va, kwærakwæ diba na, dikæ ghæci fææ dzæti Ndæ

14:5 14:5 Gal 4:10 * **14:5 14:5** Kwæma gæzæ Pæl va tibay, sa nzana mba'a nihwæti vicihi niy nza tiba va ka Zhæwifæ pærshi kæn nihwæti. Vici nja vici dækæva ka Zhæwifæ, ya nihwæti vicihi ka ghæshiy mæni makwaghwahi ti shi. Va tsægħa niy nza nihwæti ka Zhæwifææ næw Yesæw ghwælashi mbæ fæ dimææ dzæti vicihi va.

14:6 14:6 1Tim 4:3-5

sləkəpə, mbə mananta 'wəsa ghəci kaa Hyala, tsəgha.

⁷ A ghwəmmə sənay, ndə tifa mbə ghwəmmə mbə piy tə hidfi, ta fə dikəə dzəti ghən tsa ciw. Ndə difaa mətiy ta fə dikəə dzəti ghən tsa ciw.

⁸ Mba'a pə ghwəmmə mbə piyəy, ta fə dikəə dzəti Ndə sləkəmmə piy ghwəmmə. Mba'a pə ghwəmmə bəkwəmmə bay, ta fə shəndəkəə dzəti Ndə sləkəmmə bəkwəmmə ghwəmmə. Ya tə ghwəmə nza ghwəmmə mbə piy, ya bəkwə bəkwə nza ghwəmmə gwa'ay, war shi Ndə sləkəmmə Yesəw nza ghwəmmə

⁹ Sa nzanay, a *Kəristəw mətiy, mba'a zhakatiy mbə məti, ta mbə ghəciy nza ka Ndə sləkə mbəzliy bəkwəshi lə mbəzli tə ghwəməshi ni gwa'a.

¹⁰ Ya sa nzana tsəgha kiy, gha na na gha na, tawa bə gha fəti kaa zəmənə tsa mbə nəw Yesəw kia? Ya gha kiy, tawa ndərə gha zəmənə difa kia? Ghwəmmə gwanammə kiy, ta dzəghwa kwəma Hyala dza ghwəmmə, ta dzəti ngwəvə.

¹¹ Njasa tsasliti məndi va mbə Zliya, a kə məndiy:

A kə Hyalaa sləkəpəy,

«Yən gəzanwəy na yən Hyala kwa bəpə piy, lə kwa gwa'a gəzee,

mbəzli gwanashiy, ta səəkə dza ghəshi

ta gələbəy shinin shi kwa kwəmee.

Ya wa ndəy, ta gəzə dza na lə miy tsa ci ngəra:

“War gha na Hyala katan” kə»

kə Kwa sləkəpə, kə məndi.

¹² Di naa gəzə kiy, ya wa ndə na, ta gəzə kwəma dza naa dzəkən kwəma mənti ndə lə miy tsa ci kwa kwəma Hyala.

Gəzə kwəmaa dzəkən zlashi məni shiy dzaa səəti zəmənə kwa kwal Hyala

¹³ Njana nzana tsəgha kiy, ka zhini ghwəmmə bə bə fəti kaa ghən tsa ghwəmmə kwa jipə ghwəmmə ma. Kwəma ka ghwəy gəzəy: Ka məni shiy dzaa səəti məhərli tsahwəti zəmənəy ghəy, gar tərəy ghəci kwa kwal Hyalaw, ka ghwəy ni.

¹⁴ Yən sanay, tə kwəma Yesəw Ntsaa sləkəmmə garədee, e sənay wəzə wəzə, nihwəti shi zəmə tība gəmgəm shi kwa kwəma Hyalaw, pən. Ma mba'a kə tsahwəti ndə təkəti, shi gəmgəm ni na ni tsa' ni va shi zəmə kwa kwəma Hyala, kəy, katan dza shi vaa nza ka shi gəmgəm ni ti kwa kwəma Hyala.

¹⁵ Mba'a pə gha dzaa səəti məhərli zəmənə tsa mbə nəw Yesəw lə shi zəməhwə gha kiy, ka dī zəmənə tsa va ghaw, dī naa gəzə ki. Ta ntsa va mətiy Yesəw. Ə pə gha mənti məhərli əntaa ghəci dzaa zay tə mbərəkə shi zəmə gha.

¹⁶ Ya ə nza nihwəti shiy wəzə va ghay, mba'a pə gha sənay ka shi gəmgəm ni dza mbəzliy bətishi pə ghay, wəzəba zlashi gha na.

¹⁷ A na nza mbə mbəzli sləkə Hyalay, kwəma dzar kwa kwəma shi zəmə lə shi sa naw. Ka

14:12 **14:12** Gal 6:5 **14:13** **14:13** 1Kwər 10:32; 1Zhj 2:10
14:14 **14:14** 14:23; Mt 15:11; SləniKY 10:15; Tit 1:15 **14:15**
14:15 1Kwər 8:1, 11-13; 13; Gal 6:10 **14:17** **14:17** Mt 6:31-33;
1Kwər 8:8; Gal 5:22-24

məndiy ni Hyala sləkə na mbəzli kə məndiy, tə shi məni *Safə tsa Hyala dəwdəw tsa mbə nzəy tsa shi, ka canshi nəw kwəma lə kwal tsa nzə, ka bənsi zərkə lə vəshi.

¹⁸ Mba'a kə ndəə nəw *Kəristəw tsəghay, ta vəshi dza Hyala ta kwəma ci, zhini ka fal mbəzli diba.

¹⁹ Ma ghənzə tsəgha kiy, ə pə ghwəmməə pəla məni naa dzaa bəmmə zərkə kwəmaa dzəghwa jipə ghwəmmə mbə nzəy tsa ghwəmmə, ka məni shiy dzaa kətitəmmə ta kəli kwa kwal Hyala

²⁰ Ka lilidi sləni ghəratı Hyala ghwəy lə kwəma shi zəmə ma. Na navay, a ghwəmmə sənay, shi zəmə tıbaa shi gəmgəm ni kwa kwəma Hyalaw. Nanzə ki, mba'a kə nihwəti mbəzli dzaa səəshi kwa kwal Hyala va shi zəməhwə ghay, wəzə na ghaa zəməshiw.

²¹ Ma kwəma wəzə nay, mba'a ndə zlashi shiy dzaa nza gar səəvəri tsahwəti zəmbəghəy kwa kwal Hyala, Ya sliw tsa zəmə na, ya tay na, ya nimaba shiy na ghəshi gwanashi.

²² A na na gha kiy, kwəma sənata gha vaa dzəkən kwəma va na, zlata sa gha mbə nəfə tsa gha kaa ghən tsa gha kwa kwəma Hyala. Vəshi na ta ntsaa nata ma fəti kən ghən tsa ci ghəci mbə məni shi sənashi na ka shi wəzə ni.

²³ Ma war bakə bakə kə ghən tsa ndə ta kwəma kən nihwəti shi zəmə, dza na mba'a zəməhwəshi tsəghay, a fəti və kwa kwəma Hyala ghalaba. Sa nzanay, ge'i lə kwəma sənata na zəmə na shi zəmə na vaw. Ya war nimaba

shiy na shi mēni ndə, bakə bakə, ghən tsa ci ta kwəma kən shi, ka mbəla mənishi ghəci tsəghay, *kwəma jikir naa mēnti na kwa kwəma Hyala.

15

Gəzə kwəmaa dzəkən mēni wəzə kaa nihwəti mbəzli

¹ Ghwəmmə ghwəmmə mbəzliy təhəmmə va mbə kwəma Hyalay, kəti pə ghwəmmə kəti ni daw daw bərci ni va mbəzli. Ka mēni ghwəmmə war kwəma nata ghwəmmə wəzə va ghwəmmə ma.

² Ya wa ndə mbə ghwəmməy, ə kəə mēni shiy dzaa təbanci kaa tsəhwəti ndə, ta wəzə tsa ntsa va, ta mbə ghwəmmə kətitishi lə kəli kwa kwal Hyala.

³ A ghwəmmə sənay njasaa niy nza *Kəristəw tə hidi. Na nacy, niy pəla mēni naa dzaa təbanci kwəma naw. War nja kwəmaa tsasliti mēndi va mbə zliya dzəkən niy mēnti na, sa niy ni va: A Hyala, tsəərəə niy tsətsəərəṇa mbəzli va vay, yən niy sə'wa na, kə niy ni.

⁴ Ya namaḃa kwəma tsaslambə mēndi mbə Zliya Hyalay, ta mbə ghənzəə bənimmə sənata na katanə na kwəma na. Sa ka ghwəmmə jangə kwəma va na, nza ghənzə mətəhəmmə bərci, ka bəmmə sə'wa kwəma, ta mbə ghwəmmə fəy ghən tsa ghwəmmə gəzliṇə ta ndəghə səkə tsa shi gəzəkə Hyala va bəmmə.

⁵ Kəətitenjwəy Hyala kwa mətseħə bərçi, ka fə sə'wa kwəma kaa mbəzli, nza ghwəy mbəə nza sləka sləka kwa jipə ghwəy. A ghwəy mbəə nəw səəbə kwəmaa mənəhwə Yesəw Kəristəw.

⁶ Ta mbə ghwəy gwananjwəy fal Hyala, Dəy Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw lə miy kwətinj ki.

Mbəzli gwanashiy, ta fal slən tsa Hyala dza ghəshi

⁷ Ghənzə tsəgha kiy, ya wa ndə na, ə kəə zləba kwəma tsahwəti mbə nəfə tsa ci, njasa zləbavənjwəy *Kəristəw va. Ghwəy kə mənti tsəghay, a mbəzli taa fə shəndəkəə dzəti Hyala.

⁸ Ə gəzanjwəy ya, ta na navay, sa səəkə Yesəw va ta kəəti *ka Zhəwifəy, ta mbəə cintishi, ka sla dzərvə Hyalaw nə na. Ta mbəə cintishi ki na, mba'a səəkəə mənti shiy niy gəzanakəshi Hyala va mənishi kaa jijihishi.

⁹ Zhini na mba'a səəkəy kəətiti hwəlfəhi nihwəti *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə ba, nza ghəshi mbəə fal Hyala, sa mananatishi na zhəhwər njasa tsasliti məndi va mbə Zliya Hyalaa dzəkən kwəma va, ma kə məndiy:

A Hyala, va tsəgha dzee ta falja

mbə hwəlfə mbəzliy kamaa ka Zhəwifə.

Ka fal slən tsa gha kwa cəm, ta fə gagaa dzəti gha, kə məndi.

¹⁰ Zhini ma kə məndi tə Zliya Hyala dibay:

Ghwəy mbəzliy kamaa ka Zhəwifəy,

jakayəm ghən tsa ghwəy lə mbəzli təravə Hyala,

ghwəy vəshi li shi gwanəwəy, kə məndi.

¹¹ Dza, ma kə tə tsahwəti pi ba na:

Faləm slən tsa Hyala kwa sləkəpə

ghwəy hwəlfəhi mbəzliy kamaa ka Zhəwifə.

Ə kə mbəzli tə hidfi gwanashiy fə shəndəkəə dzəti, kə.

¹² Ma kə *Ezay ndə gəzə kwəma Hyalaa dzəkən Yesəw difa na:

Ta səəkə dza ntsa yakə məndi mbə takə tsa *Zhese.

Sa ka na səəkəyəy, ta məni mazə dza naa dzəkən mbəzliy kamaa ka Zhəwifə.

Ti dza ghəshiy fəy ghən tsa shi gəzlinə ta mbəlitiishi ghəci, kə.

¹³ Kəətitəwəy Hyalaa ni va fəyəm ghən tsa ghwəy gəzlinə tə ya, kə kaa mbəzli. Nza ghwəy mbəə nza mbə vəshi tərənəw, mba'a ndənəwəy zərkə mbə nzəy tsa ghwəy, sa nzana mba'a ghwəy bənavə nefer ghwəy. Ma ghalaba kiy, nza *Safə tsa Hyala bənəwəy bərçi ta mbə ghwəy fəy ghən tsa ghwəy gəzlinə ti tərənəw.

Pəl gəzə kwəmaa dzəkən sləni ci

¹⁴ A ngwərməhira, yən də'wə ghən tseyey, e sənay mbəzli wəzə tərənəw nza ghwəy. E sənay, a ghwəy sənata na katanə na kwəma gwanata, a ghwəy mənənəwəy gar bəni shiy kaa ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy.

¹⁵ Ya tsəgha nzə kiy, dzəghwa tə tsahwəti pi na, lə bərçi gəzəkənəwəy ya kwəma mbə Zliya tsaslinəwəy ya na, sa dīmee ghwəy za ghən ti. Sa

nzana mba'a Hyala ndara sləni va lə wəzə hwər tsa nzə.

¹⁶ Ta nzee ka ndə għeranci sləni kaa Yesəw *Kəristəw mbə hwəlfəhi *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. Dzee tsəŋ yən banavə ghən tsee gwanay kaa Hyala ta gəzə kwəma nzə wəzə na kaa mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. Ta mbə ghəshiy banavə nefer shi, ma nza ghəshi nza kwa kwəma Hyala, nja shi vələnta məndi, ka təbanta ghəshi, sa gwəmatishi Safə tsa nzə dəwdew tsa, ta nza ghəshi ka mbəzli nzə.

¹⁷ Sa nzana va tsəgha kiy, va tsəgha vəshee mbə slən tsa Yesəw Kəristəw lə sləni ghəratee va kaa Hyala.

¹⁸ Na neyey, nihwəti shiy tifa gar gəzə kwəmee dzəkən shi kala war shi ndara Kəristəw bərçi ta məntishi ta mbə mbəzliy kamaa ka Zhəwifəə dī fəti va Hyalaw. Aa ndara bərçi ta gəzanshi kwəma lə ta məni shiy ghəngħən ghəngħən mbə shi, səvəri mbə kwəma gəzee, lə sləni ghəratee.

¹⁹ Mba'a mənti kwəma maɗaŋa maɗaŋa na lə shiy cipə kwəma, mba'a bərçi *Safə tsa Hyala dəwdew tsa cikəvərishi. Ava tsəgha kwəmavee kwal gəzanshi kwəma wəzə naa dzəkən Kəristəw gwanata kaa mbəzli dzar mbə nihwəti məlməhi. Sa ghatee mbə məlmə Zherəwzalem pa' tə hidī ka Iliri.

²⁰ Dza ta gəzə Yəwən kwəma wəzə na va kaa mbəzli mbə məlmə səəkə ma məndiy favə, na

nee kwəmaa niy mawtee. Niy dēe dza ta gəzə nzo tə pətsa səəkə nihwəti mbəzliy gəzəhwəw. Vantee dzaa zhiniy nahwə pətsa ghati tsahwəti ndə ghəra sləni ci ti.

²¹ Ə niy dēe yən mənti kwəmaa tsasliti məndi va mbə Zliya, nə məndi:
Ma mbəzliy niy səəkə ma məndiy gəzanshi kwəma ciy,
ta nay dza ghəshi!
Mbəzliy niy səəkə maa favə ya gaka kwəmaa dzəkənəy,
ta favə kwəmaa dzəkən dza ghəshi, kə məndi.

*Pəl mbə di dzaa dzəmbə məlmə *Rəm, ta wə*

²² Daŋ sədēe səəkee mbə di dza ta nighətəŋwəy ki, war kala kwəmavə kwalee nza va kwəma va.

²³ Nana kiy, tərə pi ghwəla tə nini hidfi ta ghəra sləni yaw. Njana nzana tərəŋwee mawti tsəhəra mbə ghwəy ghala piyahi dāŋəy,

²⁴ ta tsəhəra dzee mbə ghwəy, sa kee dzaa dzəti hidfi ka Espanə, nza ghwəmmə hyayvammə lə ghwəy jəw, ta mawvə ghən tsa ghwəmmə ghwəmmə. Kee madfi ta dzaa dzəti hidfi ka Espanə, nza ghwəy katara ta dza va.

²⁵ Ma nana diy, dzəmbə məlmə Zherəwzalem dzee ta vəlanshi shiy kaa mbəzli Hyala.

²⁶ Sa nzanay, a mbəzliy nəw Yesəw tə hidfi ka Masedəwan lə shi tə hidfi ka Akay gəzəti kwa jipə shi, mba'a ghəshi tsəhəti shiy ta kəəti ka

ndərma mbə mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə Zherəwzalem.

²⁷ Ghəshi lə dī tsa shi təkəti na mənī tsəgha. Kwaakwa na kwəma mənī ghəshi va tsəgha kaa *ka Zhəwifə kwərakwə. Sa nzanay ka Zhəwifə kəətītishi na, ghəshi *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə, ta mbə ghəshiy kwəmavə təfə miy tsa Hyala. Wəzə na mbəzliy kamaa ka Zhəwifə kəətishi lə tsəhanshi shiy kama və shi kwərakwə.

²⁸ Ma sa kee tsəhəra, mba'ee dzaa banavəshi shi tsəhəti mənī va, mba'a nava sləni səəməta kwa wəree kiy, ma nzee madī ta dza kwa ghwəy kwa ghwəy, ta səkwətəŋwəy kee gha dza ta wə tə hidī ka Espanə ki.

²⁹ E sənay, sa kee tsəhəra mbə ghwəyəy, lə təfə miy tsa Yesəw *Kəristəw dzee tsəhə mbə ghwəy tərəŋw.

³⁰ A ngwarməhira, ə cə'wəŋwəy ya lə slən tsa Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw sa nzana mba'a Safə tsa dəwdəw tsa ndammə dīva kwa jipə ghwəmmə. Kəətiram lə cə'wə mbə mbəz tsa nzee tsa mbə. Cə'wəm Hyala tə ya.

³¹ Cə'wəm nza ghənzə ndəghwətəra vantaa mbəzliy dī ma nəw Yesəw mbə hidī ka Zhəwde sara ngəra'wə. Cə'wəm dība ta mbə shi dzee va ta bānshiy təbānshi kaa mbəzli Hyala mbə məlmə Zherəwzalem.

³² Ma tsəgha ta nza kiy, ta tsəhəra dzee mbə ghwəy lə vəshi, Hyala zləbati. Ma nzee dəkayvara mbə ghwəy ki.

15:27 15:27 1Kwər 9:11 **15:30 15:30** 2Kwər 1:11; Ef 6:18-19;
Kwəl 4:3; 2Tes 3:1-2 **15:31 15:31** SləniKY 21:10-11; 1Tes 2:14-15
15:32 15:32 1:7

³³ Nzəyta Hyalaa bə zərkəə dzəghwa jipə mbəzli lə ghwəy gwanəwəy. *Amin.

16

Pəl səkwə mbəzliy nəw Yesəw kwətij kwətij tsa shi gwa'a

¹ Nana kiy, e di gəzanwəy kwəmaa dzəkən zhaməmmə Febe. Sa mbə kətipə lə ghəra sləni Yesəw mbə məlmə Kenkəre.

² Sa ka na tsəhəta mbə ghwəyəy, ka'wəti tə ghwəy wəzə lə slən tsa Ndə sləkəmmə *Kəristəw. Ka'wəwəm njasa təbə na va mbəzliy nəw Yesəw. Ya namaba kwəma dza naa ghəzlita tiy, kəəti tə ghwəy mbə. Sa nzanay, a kəəkəətəhwə nihwəti mbəzli dən kwərakwə. Zhini mba'a kəətəhwəra lə yəndəy ta yən Pəl.

³ Səkwətəra tə ghwəy kar Pərishil ghəshi lə Akilasə, mbəzli nza ghəy mbə ghəra sləni Yesəw Kəristəw li shi kwa zəərə.

⁴ Ghəshi na mbəzliy niy zlay ghən tsa shi ge'i lə nahwəti vici, war jəw ghəshi tərmbə ta bəkwəshi ta mbə ghəshiy yatəra! 'Wəsa nə ya kaa ngəshi tərənəw! Yən kwətira dza naa nza tə mananshi 'wəsa tsa va tala baw, mbə mananshi 'wəsa na mbəzliy nəw Yesəw, kamaa *ka Zhəwifə.

⁵ Səkwətəram mbəzliy nəw Yesəw vaa basəva ta cə'wə kəghi tsa shi gwanashi!

15:33 15:33 1Tes 5:23 **16:1 16:1** SləniKY 18:18 **16:3 16:3**
 SləniKY 18:2, 18-19, 26 **16:5 16:5** 1Kwər 16:15, 19; Kwəl 4:15;
 Flm 2

Səkwətəram Epaynetə ntsa dəe, ghəci na kwa taŋa ntsaa ghaa zləbavə nəw Yesəw tə hidfi ka Azəy.

⁶ Səkwətəram Marəy, saa ghərahwə sləni va tərəŋw dalala tə ghwəy.

⁷ Səkwətəram manhira wəzə, kar Andərənkwəsə, lə Zhəwnyasə, mbəzliy niy nza ghəy li shi kəəli kəəli kwa fərshina kwataŋa. Ghəshi bakanashiy, tərəŋw falshi *ka kwal Yesəw. Pərba ghəshi gha naa nəw Yesəw Kəristəw kaa ngəra.

⁸ Səkwətəram Ampəliyatəsə, ntsa dəe mbə slən tsa Ndə sləkəmmə.

⁹ Səkwətəram 'Wərben, ntsa nza ghwəmmə mbə ghəra sləni Kəristəw li. Zhini mba'a ghwəy səkwətəra Sətakisə ntsa dəe.

¹⁰ Səkwətəram Apeləsə, ntsaa sahwə ngəra'wə ta kwəma Yesəw Kəristəw, saa zhəghə ma hwəm kaa Yesəw. Səkwətəram mbəzli kəghi tsa Arisətəbəl gwanashi.

¹¹ Səkwətəram manda Herəwdiwən, mba'a ghwəy səkwəti mbəzliy nəw Ndə sləkəpə kəghi tsa Narshisə gwanashi diba.

¹² Səkwətəram zhaməhimmə, kar Tərifənə lə Tərifəwsə, shi mbə ghəra sləni Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw. Zhini mba'a ghwəy səkwəti Pershidə, nahwəti zhaməmmə dī ghwəmmə va, saa ghərahwə sləni Ndə sləkəpə va tərəŋw.

¹³ Səkwətəram Rəfəsə, ntsa təra təra tsa ta ghəranci sləni Ndə sləkəpə. Zhini mba'a ghwəy səkwətəra mbəghəy, saa səkə va mbə nighəhwəra nja zəghwə yakə na kwa hwər nə.

14 Səkwətəram kar Ashinkəritə, lə Fəlegwan, lə Hermesə, lə Patərəbasə, lə Hermasə, mba'a nihwəti niy tərmbə mbəzli nza ghəshi li shi mbə nəw Yesəw gwanashi.

15 Səkwətəram kar Filələgwə lə Zhəwli mba'a kar Nere lə zhambəghəy, mba'a kar 'Walimpasə ghəshi lə nihwəti mbəzli Hyala nza ghəshi li shi gwanashi.

16 Səkwətim ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy kwətiŋ kwətiŋ tsa ghwəy wəzə wəzə. Mbə səkwəŋwəy na jakəvahi mbəzliy nəw Kəristəw tike gwanashi tsa shi kwərakwə fa.

Kwa kərni gəzə kwəma Pəl

17 A ngwarməhira, ə cə'wəŋwəy ya, ya tə ghwəy ghən tsa ghwəy tərəŋw va mbəzliy dī ma vaa zləba shi banavəŋwəy məndi va. Lə shi tsəgha ni va tihəvəri ghəshi mbəzli, ka səsə məhərli mbəzli, ka kətiva ghwəy dzəvəgha gəla niva mbəzli ma. Kərakə pə ghwəy li shi!

18 Gəla niva mbəzliy, sləni Ndə sləkəmmə *Kəristəw na sa ghəra ghəshiw. Hwər tsa shiy pəla ghəshi gwa'a tsəgha. Ka ghəshiy dzay, mba'a ghəshi fənəy ghani kaa ndə ta ngədi. Tsəgha ka ghəshiy ngədəhwə mbəzli kwəd kwəd məhərli ni.

19 Ghwəy na na ghwəy kiy, gwa'a gwa'a sənay mbəzli njasa dī ghwəy fəti ta kwəma Ndə sləkəpə. Va tsəgha vəshiree dalala tə ghwəy ki. E dī ghwəy mənəŋwəy ka mbəzli tsəhwəli

16:16 16:16 1Kwər 16:20; 2Kwər 13:12; 1Tes 5:26; 1Pi 5:14
 16:17 16:17 Mt 7:15; 2Tes 3:6; Tit 3:9-10; 2Zhn 10 16:18 16:18
 Flp 3:19; Kwəl 2:4 16:19 16:19 1:8

tsəhwəli ni, ta məni na wəzə na kwəma. Kala kabə ma na jikir na ghwəy dzəmbə.

²⁰ Kwa kwəma dzaa nzay, ta zlərəvəri bərci *ndə jaka tsa nzə dza Hyalaa bə zərkə kaa mbəzli, mba'a taa məntənwəy ka miydalahiyy dzəkən. Məntənwəy wəzə hwər tsa ci Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw.

²¹ Mbə səkwənwəy na Timəte, ntsa nza ghəy li kwa zəərə mbə ghəra sləni. Mbə səkwənwəy na manhira kar Ləshiyəsə, lə Zhasaŋw, mba'a Səsəpater.

²² Yən yən Tertiyəsə tsasli na kwəma di Pəl naa gəzanwəy mbə zliya na. Avee səkwətənwəy lə slən tsa Ndə sləkəpə tsaa jakətəmmə va kwərakwə ki.

²³ Mbə səkwənwəy na Gayəsə, ntsa nzee kəghi tsa ci. Kəghi tsa ci ka mbəzliy nəw Yesəw basəva ta cə'wə. Mbə səkwənwəy na Erastə, ndə kəsə gəna tsa fəy məndi mbə məlmə, mbə səkwənwəy zəməmmə Kartəwsə difa.

²⁴ [Nza wəzə hwər tsa Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw nza kən ghwəy gwanənwəy. *Amin!]

Pəl fal slən tsa Hyala

²⁵ Ma Hyalay, a bərci və tərənw ta garətənwəy ghənzə kwa kwal tsa nzə kala barva ma njasa gəzəkə kwəma wəzə na va cikəvəri Hyala kee gəzə kaa mbəzliy dzəkən Yesəw *Kəristəw. Niy nza mbəradzəy, kwəma mbəmbə na niy nza na kala sənata mbəzli ndimndimdim.

²⁶ Ma nana kiy, mba'a cikəvəriy dzəti ngwəla, dza məndi ka gəzəpə kwəmaa niy tsasliti mbəzliy gəzə kwəma Hyalaa dzəkən Yesəw Kəristəw mbəradzə. Mba'a hwəlfəhi mbəzli tə hidi gwanashi favə kwəma va, njasa niy gəzəkə Hyalaa piy va ta kwa ndimndim, nza mbəzli mbəə di fəti və, sa ka ghəshi banavə nefer shi.

²⁷ Va tsəgha na kiy, ə pə ghwəmməə fal Hyala ya pa' hwəmba. Ghənzə na kwa sənata kwəma kwətita. Ghənzə Hyala kwa shəndəkə. Fal ghwəmmə tə mbərkə sləni mənti Yesəw. *Amin. Ava tifa kərayee, nza ghwəy nza ki.

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən
Yesəw Kəristəw**

**Bana: Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw
Kəristəw New Testament**

Le Nouveau Testament en langue Bana du Cameroun

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bana

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

ae014872-94cd-54bc-869e-601bde2245b3